

Војнотрибуналске теме и дилеме

ПРИВРЕМЕНЕ МЕРЕ НАДУЖЕ ТРАЈУ

Домаће правосуђе, у случају смањења пензија, показује неефикасност у решавању спора, при чему се учава извесни степен одуговлачења које иде у корист буџета, јер колико год дуже трајао закон, државна каса ће бити попуњенија. Терет консолидације буџета тако неоправдано сносе само још пензионери. Да ли је то оправдано и праведно?

Живот са смањеним пензијама постаје све неподношљивији, док на другој страни нема чврстог обећања, па чак ни најава када ће коначно бити укинут закон по којем су значајно и кумулативно пензије редуковане. Нарушен је систем пензијског и инвалидског осигурања и то, изгледа, барем до сада, никога не забрињава у државном апарату. Ових дана јавио нам се пензионер из Суботице који наводи да је у тамошњем реномираним предузећу, за које зна свет, годинама препричаван случај из којег је извучен закључак да привремена решења надуже трају.

У целокупном замешательству највише боли чињеница да је потезом пера и одлуком, вероватно без свестране анализе, пензионерима одузет значајан део стечене имовине. То је учињено за више од 700.000 пензионера. Поштеђено је нешто више од једног милиона грађана који су крајем 2014. године имали пензије мање од 25.000 динара. Већ смо неколико пута истацали у први план ту чињеницу, због неразумног стварања две категорије пензионера, мада су по слову Устава и по међународном правном кодексу сви грађани једнаки. Једни се награђују, а други кажњавају, рекло би се тако када би се ствари гледале кроз црно-белу визуру.

Да би се забашурила суштина, Законом о привременом уређивању начина исплате пензија није дефинисано то што стоји у његовом називу, већ је формално правно, заправо суштински, смањен износ пензија само једној категорији грађана.

Чланом 5. став 2. Закона о пензијском и инвалидском осигурању прописано је да се права из пензијског и инвалидског осигурања стичу, остварују и користе под условима и на начин утврђен тим законом. Тако је, наиме, законодавац дефинисао Закон о пензијском и инвалидском осигурању као системски закон. Шта то даље значи? Чланом 70. Устава Републике Србије одређено је да се пензијско осигурање уређује законом, а старање о економској снази пензионера је обавеза државе. Како право на пензију представља имовинско право које спада у круг људских права, одредбом члана 20. став 2. Устава предвиђено је да се достигнути ниво људских права не може смањивати. Овај уставни принцип односи се и на пензијско осигурање из члана 70. Устава, јер и оно припада корпусу људских права који је уређен одредбама Устава.

Адвокат Драган Марковић сматра да овакав начин умањења обима права на пензију као људског права није допуштен Уставом Републике Србије, који у члану 20. став 1. дефинише да људска права могу бити ограничена законом, али само ако такво ограничење допушта Устав. Одговор на питање да ли Устав до-

звљава смањење пензије као имовинског права налази се у одредби члана 58. став 3. Устава који дефинише: „Законом се може ограничити начин коришћења имовине“. Карактер института ограничења права представља само и искључиво ограничење коришћења имовине, али не и ограничење висине или обима права.

Право на ограничење коришћења имовине подразумева да је претходно неспорно утврђен јавни интерес због која се то ради а само ограничење је везано за одређивање одговарајуће накнаде за ограничено коришћење права.

Примера ради, експропријација земљишта које се налази у власништву неког лица, могућа је само и искључиво када се претходно одлуком органа утврди општи интерес, а затим се посебним Решењем, у којем је наведен општи интерес, изврши експропријација земљишта уз обавезно покретање засебног поступка за утврђивање накнаде за експроприсану непокретност.

Следом изнетог, наводи адвокат Марковић, остварени ниво људских права, у која спада и право на пензију као имовинско право, не може се смањивати већ се може ограничити у случају утврђеног општег интереса уз обавезно утврђивање одговарајуће накнаде. У конкретном случају, смањење висине пензија суштински је установљено оспореним законом, уз коришћење термина „привремено уређивање начина исплате пензија“, с обзиром да децидно законско дефинисање смањења висине стечене пензије није допуштено Уставом јер се, сагласно одредби члана 58. став 3. Устава, законом може ограничити само начин коришћења имовине.

Посебно је чудно то што сем у наслову никде у закону којим су смањене пензије није одређено колико ће привременост да траје. Четврта година привремености заиста одвише говори да су побркани терминолошки оквирни. Чудна пракса указује да би привременост теоретски могла да траје и деценијама. Уставни суд је раније заузео став: „Да би се један општи акт сматрао законом, не само формално, него и у садржинском смислу, тај закон, односно његове норме морају бити у дољној мери прецизне, јасне и предвидиве“. Да ли је у спорном закону удовољено тим нормама, просудите и сами.

Специфичан је овај правно замршени случај и по томе што је запосленима у јавном сектору, који имају отприлике дупло већа месечна примања од њихових колега пензионера узето много мање, а примања су им у односу на новембар 2014. године крајем минуле године увећана од пет до десет одсто. Додајемо и чињеницу да се њихове плате исплаћују директно из буџета.

Удружење војних пензионера Србије, штитећи права својих чланова, од првих најава (у 2014. години) да би могло да дође до умањења пензија, било је против редукције месечних примања, водећи тежак положај оних на које би мере требало да се примене. После ступања на снагу спорног закона удружење је поднело је уставну иницијативу да се оцени да ли су усвојени параграфи у складу са највишим правним актом државе. Та и иницијативе које су поднели појединци и друге организације су одбачене решењем 23. 9. 2015. године. Од укупно 15 судија Уставног суда Србије, у оцени поднетих иницијатива учествовало је 13 судија, од којих четворо није било сагласно са одлуком, па су објавили своје издвојено мишљење. Судије које слове да су врхунски правни стручњаци, а издвојили су мишљење, заслужују да им се имена наведу с дужним поштовањем. То су др Боса Ненадић, проф. др Драган М. Стојановић, проф. др Оливера Вучић и Катарина Мањоловић Андрић. Прегласана одлука бацила је сенку на процес одлучивања и „танке“ чињенице на којима почива.

Да је закон намерно компонован тако да није омогућено вођење управног спора говори и чињеница да је унеколико избегнута одговарајућа правна процедура у поштовању неопходних одредби и садржаја. Тако Републички фонд ПИО одбија до донесе решења о износима нових пензија, што би био основ за вођење управног спора.

Друга уставна иницијатива УВПС, на околности да није омогућено оштећењима да воде управни спор и да, осим у наслову, у тексту закона није никде дефинисано колико дуго ће да траје, поднешта је пре две године и још увек није доживела епилог. После померања из трећег у четврто тромесечје 2017., па на прво тромесечје 2018. године, очекује се да се коначно изјасни Уставни суд Србије.

Уколико одлука буде позитивна, то би значило да би уследило укидање спорног закона. У другом случају, то јест ако буде одбачена и ова иницијатива, био би отворен пут за тражење права код Европског суда за људска права у Страсбургу.

Како год било, остаће горчина да су државни чиновници решили да из празних чепова пензионера по сваку цену истисну и последњу пару. Зашто су се чиновници толико окомили њих, постаће јасно у месецима који следе, када све чињенице буду познате.

Звонимир ПЕШИЋ

Дан државе Србије

ОСВАЈАЊЕ СЛОБОДЕ ОРУЖЈЕМ И УСТАВОМ

Милован Витезовић, писац

СРЕТЕЊСКО ИЗМИРЕЊЕ НАРОДА

**Први сам почетком
деведесетих година предлагао
Сретење за државни празник,
али то тада није прихваћено.
Сад је заживело и мислим да се
примило и у народу. Сретење је
измирење Првог и Другог
српског устанка, јер Ђорђе је
био слобода, а Милош држава,
Карађорђе етика, а Милош
политика. На крају се
Сретењским уставом озаконила
и држава и мислим да је то
прави датум за дан
државности.**

Којекуде, ја сам лјут и прек човек. Ако неко не послуша и ако пође у страну ја ћу тога да убијем, а којега ухватим у издаји тога ћу да обесим и на страшне муке да ударим. Бојим се да ћете ме замрзети и сваки на своју страну вући, па онда од нас ништа неће бити....“ Овим речима се, према сачуваним изворима, Карађорђе обратио окупљеним кнезовима и народним старешинама на збору у Марићевића јарузи, у селу Орашцу, на Сретење 15. фебруара (2. фебруара по јулијанском календару) 1804. године. После тога они су узвикнули „баш такав нам и треба“ и Карађорђе је, после краћег размишљања, ухватио да стане на чело устанка.

У спомен на тај догађај – збор у Орашцу на којем је пре више од два века донета одлука о подизању Првог српског устанка, или и на 1835. годину када је на Сретење Кнежевина Србија добила свој први (за оно време веома либералан) устав, данас се обележава Дан државности. Овај државни празник установљен је јула 2001. године, одлуком Народне скупштине Републике Србије, а први пут је као такав обележен годину дана касније.

У чему је значај ових догађаја и због чега су они тако важни за нашу историју да се обележавају као државни празник?

Први српски устанак подигнут је фебруара 1804. и трајао је до лета 1813. године. Означио је почетак стварања модерне српске државе и почетак борбе нашег народа за коначно ослобођење од турске власти. Устанак је избио у области познатој као „Београдски пашалук“ (односно Смедеревски санџак), која је обухватала данашњу Шумадију, Поморавље, као и делове западне и источне Србије. Била је то погранична област према Аустрији, у којој је живело око 400.000 људи, углавном Ср-

У спомен на два важна догађаја - народни збор у селу Орашцу на којем је донесена одлука о подизању Првог српског устанка (1804) и доношење првог српског устава (1835) - 15. фебруар се обележава као Дан државности

Карађорђе Петровић, Прва српска револуција и Димитрије Давидовић, творац првог устава (Фотографије Википедије)

ба. Узрок устанка била је сурова владавина четворице дахија – турских одметника који су 1801. насиљно преузели власт у пашалуку, а непосредни повод „сеча кнезова“ почетком 1804. Током ње прво су убијени Алекса Ненадовић и Илија Бирчанин, а потом још око сто угледних Срба. Била је то кап која је преплила чашу и навела народне старешине да отпочну припреме за отпор. О томе сведочи и Вук Караџић: „Народ пак, коме је зулум и онако био додијао, стане се већма и већма бунити, не знајући нико зашто Турци сијеку, сваки се морају бојати да и на њега ред не дође. Кад се већ стане бројати, овога су посјекли, овога убили из пушке, овога затворили, онда ови бјегунци стану тражити један другога. Тако се састану Црни Ђорђије, Јанко Катић и Васо Чарапић са другим бјегунцима, пак још стану прибрати с кеби и ајдуке и стану се договорати шта ће сада радити.“

Конечно, одлука о подизању устанка донесена је на народном збору у селу Орашцу, на верски празник Сретење. Дошло је око 300 најугледнијих Срба, углавном из Шумадије. На том збору, одржаном у Марићевића јарузи, за вођу устанка је, према сачуваним сведочанствима, прво предложен хайдук Станоје Главаш, а потом и Теодор Марићевић, али су обојица то одбили. Трећи избор био је Ђорђе Петровић Карађорђе, бивши фрајкор и угледни трговац из Тополе, који се одавно прочуо по својој храбrosti и поштењу. После његовог из-

бора устаници су се заклели пред протом Атанасијем и буна на дахије могла је да почне.

Поред Шумадије устанак је букнуо и у другим деловима пашалука. Тако је у почетку мала „буна на дахије“ временом прерасла у устанак против турске власти. Устаници су за кратко време ослободили

ХРОНОЛОГИЈА СРПСКЕ ДРЖАВНОСТИ

- 1804-1813 - Први српски устанак
- 1815. - Други српски устанак
- 1830 - добивање Хатишерифе, рођење Кнежевине Србије
- 1835. - проглашење устава Сретење
- 1867. - Београд и још четири града прелазе у српске руке
- 1876-1877 - српско-турски ратови
- 1878. - Берлински конгрес, Србија постаје међународно призната држава
- 1882. - проглашење краљевства
- 1912-1913 - балкански ратови, Србија се придружила региону Рашке, на Косову и Македонији
- 1914-1918 - Први светски рат
- 1918. - Стварање Краљевине Срба Хрвата и Словенаца, у којем Краљевина Србија уводи четрдесет година стечене државности

Обележавање Дана државности

ЉУБАВ ПРЕМА СЛОБОДИ И ПРАВДИ

Највиши државни званичници Републике Србије и Републике Српске и представници Српске православне цркве на свечаности у Орашцу

Умеморијалном комплексу на Орашцу обележен је Дан државности. Опело палим устаницима служио је поглавар Српске православне цркве Иринеј, а потом су председник Србије Александар Вучић и председник Републике Српске Милорад Додик положили венце на споменик војду Карађорђу.

„На Дан државности желим да кажем да јесте дугачак пут пред нама, подигли су планинске венце услова, али ми смо потомци оних људи који су се овде пре 300 година окупљали и чела су нам високо и имамо да кажемо оно што је Ханибал рекао кад је кренуо на Рим: или ћемо наћи пут или ћемо га сами направити”, рекао је Вучић.

Он је истакао да су се Срби окупили 1804. због љубави према слободи и правди, да су из тог разлога успели да победе Отоманско царство и да су то две „свете вредности“ које и данас окупљају Србе и које се прослављају.

ОБИЧАЈИ И ВЕРОВАЊА

Сретење је верски празник који се обележава четрдесет дана после Божића. Према Библији, тога дана Богородица је у јерусалимски храм донела малог Исуса где га је старава Симеон Богонасац препознао као спаситеља (месију). Због овог сусрета данашњи празник се и назива Сретење.

За овај празник везују се и многи народни обичаји и веровања. На пример, ако је на Сретење облачно, крај зиме ће бити топло, а уколико је сунчано, остатак зиме биће хладан и ветровит.

Сретење је у народу одувек био омиљен празник, па није ни чудо што су се многи важни догађаји из наше историје дододили баш на тај датум.

„Слобода без државе је анахија, а држава без слободе тиранија, учили смо за ова два века да једно без другог не иде“, рекао је Вучић.

Он је казао да је захваљујући мудрој политици којој „нас је господар Милош учио“, Србија данас јака и поштована земља у свету.

Поводом Дана државности, министар одбране Александар Вулин, као изасланик председника Републике Србије, положио је венац код Споменика Незнаном јунаку на Авали у пратњи начелника Генералштаба Војске Србије генерала Љубише Диковића и команданта Команде за обуку генерал-потпуковника Ђокића Петровића.

Ове године, почесна артиљеријска паљба изведена је истовремено, у 16 часова, на Кalemegдану, Нишкој тврђави и Петроварадинској тврђави.

Почасној паљби, у Нишу присуствовао је потпредседник Владе и министар унутрашњих послова Небојша Стефановић и командант Копнене војске генерал-потпуковник Милосав Симовић, а у Новом Саду председник Покрајинске владе Војводине Игор Мировић, градоначелник Новог Сада Милош Вучевић и командант Прве бригаде КоВ бригадни генерал Жељко Петровић.

- Србију су стварали устанци и уставобранитељи. Слобода и правда су највише вредности које су створиле Србију. Од наших старијих научили смо да слобода није једном дана, већ је највиша вредност за коју се живи и бори сваког дана. Генерације устаника су избориле наше право на избор и наше право на слободу. Не смејмо бити мање храбри ни мање мудри од наших предака. У част предака, за славу потомака - записао је, том приликом, у спомен књигу министар Вулин.

цео Београдски пашалук и однели више блиставих победа, међу којима су најпознатије на Иванковцу (1805) и Мишару (1806), а почетком 1807. године су освојили и Београд. Исте године устаници су одбили „Ичков мир“ и уз помоћ Русије, која је и сама ушла у рат са Турцима, до 1813. очували слободну територију на којој су изградили своју државу – створивши органе власти, законе, школе... Али, због напада Наполеона, Русија је са Османским царством 1812. скlopила по Србе неповољан Букурештански мир, који су устаници одбили. То је био повод да султан лета 1813. пошаље огромну војску на Србију и нападајући је из свих праваца скрши отпор устаника. Али, једном започета борба за слободу и стварање државе више се није могла зауставити.

Карађорђево дело наставио је, додуше другачијим методама и под новим међународним околностима, Милош Обреновић. Он се после Другог српског устанка (1815) вештом политиком изборио да Срби добију мању аутономију, а Хатишерифом из 1830. године и кнежевину, која је унутар Османског царства имала висок степен самосталности. Тада се, после добијања „државе у држави“, указала потреба да она добије и правни оквир будући да је до тада Милош владао као самодржац.

Тај посао поверен је Димитрију Давидовићу, кнегевом секретару, ученом човеку и првом српском новинару, родом из Земуна. Он је, надахнут француском уставном традицијом, израдио тзв. Сретењски устав, прозван тако јер га је Народна скупштина сазвана у Крагујевцу усвојила на Сретење 1835. године. Био је то за оно време веома либералан устав, по угледу на француски и белгијски, какав није имала већина европских држава. У овом уставу, који је предвиђао поделу извршне власти између кнеза Милоша и државног Савета, поред осталог се каже: „Сваки Србин и без сваке разлике једнак је пред законима српским, како у одбрани, тако и у казни, на свим судовима, од најмањег до највећег (члан 111). Како роб ступи на србску земљу, од онога часа постаје слободан, или га ко довео у Сербију, или сам у њу побегао (члан 118).“

Тако је Србија добила свој први устав, због чега се 15. фебруар обележава и као Дан уставности. Али, Сретењски устав није био дугог века. Због његове слободоумности, али и чињенице да је донесен без претходног споразума са Портом (турским султаном и његовом владом) и Русијом, убрзо је стављен ван снаге. Године 1838. Србија је добила нови устав познатији као „Турски“. Он је веома ограничио власт кнеза Милоша, стварањем Савета од 17 чланова (изабраних из реда народних старешина) који су практично постали главни орган власти. Не жељећи да прихвати устав који му је ограничио власт, Милош је следеће године напустио Србију. Тада је почeo нови период наше историје познат као „владавина уставобранитеља“.

Тако су ова два догађаја – почетак Првог српског устанка и доношење првог устава – сваки на свој начин одредили нашу историју.

Округли сто о Косову и Метохији

РЕШЕЊЕ САМО У СКЛАДУ СА РЕЗОЛУЦИЈОМ 1244 И УСТАВОМ СРБИЈЕ

Србија је у досадашњим преговорима отишла предалеко у давању уступака Приштини и Западу, а за узврат није добила ни приближну заштиту својих права и интереса. Београд из тога треба да извуче одговарајуће закључке. Не треба да иде у нове договоре и обавезе нити у нови „правно обавезујући споразум“ све док се претходно не изврше све обавезе према Србији и српском народу, укључујући слободан и безбедан повратак 250.000 пртераних у етничком чишћењу.

У Централном дому Војске Србије, у организацији Клуба генерала и адмирала Србије и Београдског форума за свет равноправних, 20. фебруара одржан је округли сто чија тема била „Унутрашњи дијалог о Косову и Метохији“са нагласком на уставно-правне, геополитичке, безбедносне и одбрамбене аспекте.

Уводне реферате поднели су Живадин Јовановић, председник Београдског форума (БФ), Миломир Миладиновић, председник Скупштине Клуба генерала и адмирала Србије (Клуб), проф. др Радован Радиновић, члан Клуба и БФ, др Лука Кастратовић, председник Извршног одбора Клуба, др Станислав Стојановић, члан БФ и др Тодор Петковић, члан Клуба.

У слободној расправи укључило се девет учесника присутних на окружном столу. Скупу су присуствовали представници Војске Србије, чланови Клуба и чланови БФ, а и заинтересовани за тему унутрашњег дијалога. У име генералштаба ВС скупу је присуствовала делегација са бригадним генералом Дејаном Јанковићем на челу. Међу присутнима су били представник Канцеларије за Ким Игор Поповић, представници Амбасаде Руске Федерације.

Актуелна Стратегија националне безбедности Републике Србије, као и нацрт нове, фаворизују национални интерес за очување територијалног интегритета и суверенитета. У тим документима Косово и Метохија третира се као територија Србије, која је бесправно прогласила независност што представља безбедносни ризик и претњу.

Без признавања лажне државе

Основна полазишта темељила су се на историјским чињеницама, националним интересима Србије и српског народа на Ким, уставно-правним темељима, економским и привредним капацитетима Ким, моралним начелима и вредностима. У припремном делу скупа и током расправе на окружном столу, искристалисала су се одређени заједнички ставови. Србија је кључни фактор у разрешењу насталих проблема, што је њен интерес, али и интерес међународне заједнице. То је отворено питање које Србија жели праведно да решава или без икаквих условљавања са било које стране. Међународна „реалност“ на коју се позивају Албанци и неки међународни званичници променљива је, па се може померити и у корист Србије. Чињенично стање је да скоро половина земаља света није признала Космет као државу,

међу којима је и пет чланица Европске уније и сталне чланице Савета безбедности УН, а има и оних које одустају од већ датог признања. Србија у даљим преговорима мора да инсистира да се преговори воде у складу са Резолуцијом 1244 Савета безбедности УН јер она је резултат преговора најмоћнијих земаља 20. века, који потврђује суверенитет и територијални интегритет Србије, чије одредбе је наша земља испунила у потпуности, а друга страна није један. Резолуција има највиши правно обавезујући ранг у међународним односима и не може се мењати без сагласности сталних чланица Савета безбедности.

Опште поруке скупа, које су произтекле из уводних реферата и слободних дискусија учесника у расправи су: (1) Нико у Србији нема право да призна противправно и једнострano проглашену независност Косова и Метохије; (2) Потреба да се заштите животи Срба на Косову и Метохији, који су најугроженији, али и свих грађана на том простору, без обзира на њихов националну и верску припадност; (3) Защита имовине Србије, али и приватне имовине Срба, која се безобзирно експлоатише и на тај начин наноси огромна штета и Србији и Србима; (4) Решавање питања несталих лица од чијег нестанка је прошло 30, а за највећи број 20 година; (5) Защита од покушаја да се културно-историјско наслеђе Срба прикаже као албанско, лобирањем код представника УНЕСКО-а; (6) Повратак отете и заштита имовине Српске православне цркве која на тим просторима живи и делује више од 800 година; (7) Процесуирање припадника терористичких организација, које су деловале на Косову и Метохији против легалне државе Србије од 1990. године, па и после 2000. године; (8) Формирање Заједнице српских општина на основу потписаног споразума иза којег стоји Европска унија као гарант спровођења тог споразума на терену; (9) Повратак прогнаних и расељених Срба и Војске на Косово и Метохији ради личне и имовинске сигурности Срба, Српске православне цркве и имовине; (10) Као могуће решење статуса Ким било би најшири степен аутономије без елемената државности у оквиру Републике Србије.

Целиснодно је да се проблем третира као отворен, да се воде преговори у којима би Србија морала да има иницијативу низом конструктивних предлога и да обезбеди подршку пријатеља сталних чланица Савета безбедности Уједињених нација (РФ и Кина), као и држава које одустају од већ датог признања Косова и Метохије.

И Космет и чланство у ЕУ

На основу резултата окружног стола предлаже се повратак Косова и Метохије у уставно-правни систем Србије, евентуално шири степен аутономије без елемената државности у оквиру Устава Републике Србије. О независности тзв државе Косово не може се размишљати јер је Косово и Метохија неотуђиви део Србије.

Живадин Јовановић, председник Београдског форума за свет равноправних, бивши министар спољних послова навео је тезе о статусу Косова и Метохије у којима се, између остalog, наводи:

- Резолуција СБ УН 1244 јесте најважнији општеобавезујући правни документ за све чланице светске организације, укључујући чланице ЕУ, НАТО, ОЕБС-а, ОИК, АУ, ЕАУ. Та резолуција је једина поуздана основа и оквир и свих преговора о статусу. Услед озбиљних грешака ранијих српских власти, из система УН произтекли су и неки неповољни документи саветовавног, необавезујућег карактера. Изузетно је битно да се данас и у будуће не чине сличне или веће грешке које би отежале положај и перспективе Србије у будућности.

- Најважнији параметар је Устав Републике Србије. Очекује се да га сви поштују, а одговорност за то расте са положајем свакога од нас у друштву. Однос према Уставу је мера озбиљности државе, државника и грађана.

- „Погодба“ Косово и Метохија за чланство у ЕУ није прихватљива јер се ради о вредностима које нису упоредиве.

- Гаранције ЕУ, за било какве будуће договоре или решења, за Србију, нису кредитабилне. Пракса показује да Запад и ЕУ иницирају споразуме у којима су права Србије само мамац да их прихвати и потпише, а прави циљ да утврди обавезе Србије у корист друге стране и да на тај начин добије основ за бескрајне уцене: „Ако желите чланство!“ Из резолуције СБ 1244 извршene су само оне одредбе које су од интереса за Албанце, није извршена ни једна одредба којима се гарантују права Срба и Србије. Из Бриселског споразума од 2013. Србија је извршила све своје обавезе, Албанци нису извршили једину обавезу коју су прихватили – успостављање Заједнице српских општина. ЕУЛЕКС је прихваћен као „статусно неутралан“, у стварности, био је и остао кључни инструмент за успостављање илегалне квазидржаве на делу територије Србије. Остале су нерасветљене озбиљне сумње на коруптивно понашање. Само извршавање неизвршених оба-

На окружном столу су изнети многи аргументи на којима су почивале анализе и предлози

веза према Србима и Србији, истинска непристрастност, откривање и процесуирање одговорних за злочине према Србима - могу отклонити неповерење.

- Србија је у досадашњим преговорима отишла предалеко у давању уступака Приштини и Западу, а за узврат није добила ни приближну заштиту својих права и интереса. Београд из тога треба да извуче одговарајуће закључке. Не треба да иде у нове договоре и обавезе нити у нови „правно обавезујући споразум“ све док се претходно не изврше све обавезе према Србији и српском народу, укључујући слободан и безбедан повратак 250.000 протераних у етничком чишћењу. Каква би то била нормализација без услова за безбедан повратак четврт милиона протераних људи?

Без наметања решења моћника

- Статус Косова и Метохије за Србију је кључно питање које је отворено дотле док се преговорима не дође до праведног и одрживог решења како је предвиђено резолуцијом СБ УН 1244. Нико нема права да Србију уцењује постављањем било каквих рокова, или да намеће решења по мери својих геополитичких интереса.

- Обавеза и напори Србије да се обезбеде основна људска права припадника српског народа на Косову и Метохији као што су лична безбедност, слобода кретања, неприкосновеност права својине - уживају пуну подршку грађана. То и стање да се обезбеди поштовање статуса и неотуђивих права Српске православне цркве не умањују нити отклањају суштински интерес а то је - статус Покрајине у складу са резолуцијом СБ 1244 и уставом Србије.

- Нису прихватљиви индиферентност или чак и повлађивање злонамерној пропаганди да је Косово и Метохија тег о врату Србије којег треба што пре да се ослободи да би њена економија и грађани кренули у будућност, инвестиције, развој, виси животни стандард, већи природни прираштај, готово, у земаљски рај. То је још једна велика обмана. Животни стандард и економија у свакој земљи зависе од економске политike и система, од диверсификације економске сарадње и извора инвестиција а не од одустајања од било којег виталног националног или државног интереса.

такође рођена на Косову и Метохији, цркве су изграђиване пре више од осам века, када о ћамијама није било ни речи.

- Од бројних података о попису становништва на простору Косова и Метохије навешћу неке, који нису резултат дневне политике, већ се налазе у документима страних аутора, на које се није могло утицати. Према турским подацима из 1455. године на Косову и Метохији било је 98% Срба и 1% Албанца. У 14. веку од 2.666 домаћинстава само 44 или 1,8% су била албанска. Срби су живели у свих 480 насељених места, а Албаници само у 23. аустријски физичар Јозеф Милер у извештају из 1838. године каже да је на простору данашњег Косова и Метохије живело већинско словенско становништво, што потврђује и аустријски пуковник Петер Кукуљ у извештају из 1871. године да на простору Призренског (Мутесарифлук), који је обухватао већи део данашњег Косова и Метохије, живе 318.000 или 64% православаца, а 161.000 или 32% муслимана. Чак и 1939. године на Косову и Метохији било је 276.000 Срба, а Албанца 167.000, да би 1946. године Албанца било 287.000 а Срба 127.000. Настале промене нису биле последица наталитета већ механичког досељавања Албанца и расељавања Срба, рекао је Миладиновић.

Као полазна основа наших ставова означени су Устав Србије, резолуција 1244 Савета безбедности УН, завршни документ о европској безбедности и сарадњи из Хелсинкија од 1. августа 1975. године (на коме није учествовала Албанија), уз учешће САД и Канаде и уговор о формирању Заједнице српских општина од 15. августа 2015. године, чији је гарант Европска унија.

Проблеми економске природе огледају се у наношењу штете Србији путем експлоатације рудног богатства и узурпације имовине Републике Србије и приватне имовине Срба.

- Морални аспект везан је за наше давне претке који су живели, бранили и ослобађали Косово и Метохију од Турака, дајући своје животе, а посебно због жртвовања наших људи и чланова Клуба у одбрани Косова и Метохије 1999. године, од агресије на нашу земљу од којих су неки касније жртвованы од стране светских моћника Србија је кључни фактор у разрешењу насталих проблема, што је њен интерес, али и међународне заједнице. То је отворено питање које Србија жели праведно да решава, али без икаквих условљавања са било које стране. Нико у Србији нема право да призна противправно и једнострano проглашену независност Косова и Метохије. Не постоје било какви уступци од стране међународне заједнице Србији за такав чин, подвуком је Миладиновић.

Председник Клуба се заложио за обавезно и неодложно процесуирање припадника терористичких организација, које су деловале на Косову и Метохији против легалне државе Србије од 1990. године, па и после 2000. године. Нажалост, како је рекао, њихови чланови су данас носиоци такозване власти у такозваној држави Косово, којој је претходило бомбардовање Србије да би се створили услови за стварање такозване државе Косово.

**З. Пешић
(Наставак у идућем броју)**

Ослонац на историјске чињенице

Председник Скупштине Клуба генерала и адмирала Србије Миломир Миладиновић је нагласио да је Србија рођена на простору Косова и Метохије и живела скоро три века, а да се име Албанца никде не помиње, и поново после ослобађања од турске окупације остала је територија Србије. Србија је историјски и правни титулар над Ким све док се тих права сама не одрекне. Српска православна црква је

Састанак министра одбране и министра унутрашњих послова са представницима више удружења

УНАПРЕЂЕЊЕ САРАДЊЕ

Министар одбране Александар Вулин и први потпредседник Владе и министар унутрашњих послова Небојша Стефановић састали су се 7. фебруара у Дому Војске Србије с пензионерима члановима удружења која сарађују са та два министарства. Тема састанка била је даљи развој и унапређење међусобне сарадње

Министри су током сусрета одговарали и на питања представника удружења

Према речима министра Вулина, Министарство одбране не дели своје припаднике на активне и пензионисане.

– Ко год једном био припадник Војске Србије, ко год једном био у Министарству одбране, он то остаје заувек и ми заувек бринемо о њему. Наш систем води рачуна о безбедности сваког грађанина наше земље, али води рачуна и о сигурности и болитку сваког нашег припадника. Зато нам је положај наших пензионера веома значајан, баш као што нам је значајан и положај њихових породица, рекао је министар одбране додајући да Министарство одбране жели да побољша услове за њихово лечење и омогући им да реше своја стамбена питања.

Он је подвукao да ће Министарство одбране учинити све како би им омогућио да се и на крају радне каријере осећају корисним

члановима друштва, што свакако јесу.

– Војска Србије води рачуна о сваком својем припаднику и наставиће тако да се понаша. Желим да захвалим свим војним пензионерима на огромном разумевању које су показали према својој држави. И када је требало штедети и када се требало жртвовати и када је требало бити на страни своје земље у најтежим временима – они су то били, нагласио је министар војни додавши да је сада време да и они осете да је боље и да се њихов материјални положај побољшава. Време је, закључио је он, да им држава захвали за све што су они урадили за њу.

Министар Стефановић је истакао да овакви разговори омогућавају увид у проблеме с којима се суочавају људи који су из система безбедности отишли у пензију.

– Данашњи разговор с пензионисаним при-

падницима Министарства унутрашњих послова и Министарства одбране доказ је да држава систем безбедности посматра као целовит и без вештачких подела. Сви ови људи који су свој живот посветили безбедности наше земље морају бити једнако третирани и једнако уважавани.

Он је истакао да пензионисани војни и полицијски кадар и те како може бити искоришћен за јачање безбедности наше земље.

– Њихово огромно знање, искуство и енергија могу да помогну да Србија буде безбеднија. Ми смо то већ успели да урадимо укључивањем пензионисаних припадника Министарства унутрашњих послова у наставу у школама. Тако да они сада, уз активне припаднике полиције, предају ученицима четвртог и шестог разреда основних школа предмет Основи безбедности деце и својим богатим искуством помажу деци да стекну прва знања о безбедности, рекао је Стефановић, додајући да сматра да овај програм може и да се прошири и да се са овим предавањима почне од првог разреда.

Председник Удружења војних пензионера Србије Љубомир Драгањац оценио је скуп врло корисним, јер је показао да бивши припадници система безбедности „нису одбачени“ и да ресорна министарства размишљају о њима и желе да им пруже подршку.

– Имамо обећања надлежних министара да ће урадити све што је у њиховој моћи, а важно је и да прихватају скоро сваку нашу иницијативу, рекао је Драгањац истичући да су ресорна министарства показала велико разумевање за проблеме с којима се војна и полицијска удружења пензионера данас сусрећу.

Састанку с двојицом министара и представницима удружења присуствовали су и државни секретар у Министарству одбране Александар Живковић, начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић и директор Полиције Владимир Ребић.

Састанак, који је организован на иницијативу двојице ресорних министара, имао је циљ да се надлежним представитељима проблеми који већ дуже тиште пензионисане припаднике сектора безбедности.

Представници удружења пензионисаних припадника Министарства одбране и Министарства унутрашњих послова истакли су да су многоbrojni проблеми решени или су у фази решавања последње две године, али да је и даље доста отворених питања која чекају решење. Учесници разговора сагласни су у оцени да постоји простор за побољшање међусобне сарадње, а ресорни министри стекли су бољи увид у тренутно стање и проблеме с којима се суочавају пензионисани припадници сектора безбедности.

УВПС Крушевач

ОБЕЛЕЖЕН ДАН ДРЖАВНОСТУ

Поводом Дана државности Републике Србије 15. фебруара градоначелник Јасмина Палуровић и председник Скупштине Живојин Милорадовић положили су 15. фебруара венец на Споменик косовским јунацима.

Венце су положили и начелник Радинског управног округа Бранислав Весић, командант гарнизона Крушевач

пуковник Сретен Зафировић, делегација РВС, УВПС, Удружење за неговање слободарских традиција 1912-1918. године, делегација СУБНОР-а, ратни војни инвалиди и други.

Делегацију УВПС Крушевца предводио је председник Душан Самарџић у којој су још били Драгић Титус, потпредседник и Радмanovaц Ђурђе члан ГрОд УВПС Крушевач.

Полагању венаца присуствовали су и помоћници градоначелника, градски већници, директори јавних предузећа и установа, представници политичких партија и грађани.

А. Симоновски

Изборна Скупштина Удружења „Ветерани војнообавештајне службе“

НОВИ ПРЕДСЕДНИК ГЕНЕРАЛ БРАНКО КРГА

Председништво Скупштине ветерана ВОС

Седница Скупштине Удружења ветерана војнообавештајне службе одржана је 21. фебруара у Свечаној сали Дома ВС у Београду. Том догађају присуствовали су командант Специјалне бригаде ВС бригадни генерал Зоран Величковић, начелник Управе за традицију, стандард и ветеране МО пуковник Слађан Ристић, председник УВПС генерал-потпуковник у пензији Љубомир Драгањац, председник Скупштине Клуба генерала и адмирала Србије генерал-потпуковник у пензији Миломир Миладиновић, представник Удружења „Пријатељи 72. специјалне бригаде“ генерал-мајор у пензији Милорад Ступар представник Обавештајне агенције МО пуковник Раша Лазовић, представник Обавештајне управе ГШ ВС пуковник Небојша Цветковић, представник 224. центра за ЕИ ПЕД пуковник Предраг Јовичић, представник СУБНОР-а Србије Зоран Јаковљевић, председник Савеза друштава за неговање традиција ослободилачких ратова од 1912. до 1920. године Љубомир Марковић, председник ОО СУБНОР-а Савски венац и борац Прве пролетерске бригаде Зденко Дулланчић и други.

На почетку седнице прочитано је писмо председника удружења генерал-потпуковника Ђорђа Миражића, који због болести није могао да присуствује скупу. Он је захвалио члановима на досадашњем раду, обавезујући их да предано негују светле традиције наше војнообавештајне службе. Потом је одата пошта преминулим колегама у току последњих година дана.

Данас Удружење има 164 члана и три почасна члана.

Извештај о раду поднео је председник Управног одбора генерал-мајор у пензији Радослав Шкорић, који је рекао да је удружење током протекле године функционисало без простора за рад, а техничка подршка је реализована захваљујући ентузијазму појединца у органима Удружења.

Планом рада Удружења за 2017. годину обухваћено је 17 задатака. Реализовано је 15, или 88 одсто, уз успешну финализацију и ванредног задатка. Управни одбор је у току 2017. године одржао 12 редовних и тематских састанака, на којима су решавана

питања реализације активности из Плана рада и ванредних задатака.

Генерал Шкорић је потом побројао све активности, апострофирајући њихов значај и наводећи занимљиве податке с тим у вези. Између остalog поменути су чланови који су објавили читане прилоге у гласилу „Војни ветеран“, а посебно је истакнут интервју који је генерал-потпуковник у пензији Јован Милановић дао магазину „Одбрана“.

Током минулих месеци представници удружења присуствовали су обележавању значајних догађаја из историје Србије. Учествује су и посете Специјалној бригади ВС и 224. Центру за ЕИ и ПЕД. На посебан начин обележени су дани из времена агресије НАТО-а на нашу земљу и празник војних ветерана. Дан удружења маркиран је 24. јуна на броду „Козара“ Речне флотиле Војске Србије. Прослави је присуствовало 85 чланова Удружења, чланова породица преминулих припадника војнообавештајне службе и гостију из састава Министарства одбране и Војске Србије.

Удружење је остварило веома добру са-

Припрема за изборе НИШКИХ ВОЈНИХ ПЕНЗИОНЕРА

УСВОЈЕН КАЛЕНДАР ОКУПЉАЊА

Градски одбор УВПС Ниш одржао је редовну седницу, на којој је донето и усвојено више одлука неопходних за рад организације. На Седници је усвојен материјално-финансијски извештај за 2017. годину и финансијски план за 2018. годину.

Чланови Градског одбора обавештени су о активностима између две седнице, а и са одлукама последње седницом Главног одбора УВПС.

Главна тема седнице нишког руководства УВПС било је усвајање одлуке о предстојећим изборима, у духу одлуке Главног одбора који је одредио временске оквире за градске,

радњу са удружењима у Србији и заједнички реализовало многоbroјне активности. Поред тога, на основу споразума о сарадњи и договора, у циљу размене искустава о организацији, статусним и другим питањима, у току 2017. године настављена је сарадња и реализоване су посете сродним удружењима у Руској Федерацији и Републици Белорусији. Делегација из Србије је имала прилику да се обавести о третману и позицији ветерана војнообавештајне службе Руске Федерације. Податак да су службене просторије тог удружења у истој згради где је смештена и Главна обавештајна управа ВРФ довољно говори о позицији које има то удружење.

Трочлана делегација Удружења од 30. јуна до 4. јула реализовала је посету Р. Белорусији. Присуствовала је активностима обележавања 3. јула – Дана независности Р. Белорусије и великој војној паради у центру Минска. Белорусија поклана велику пажњу жртвама Отаџбинског рата и борбе против фашизма и рата у Авганистану, као и ветеранима из тих периода своје историје.

Удружење је превело и објавило књигу „Војнодоктринарна основа спољне политike САД“, генерал-пуковника Фјодора Ивановича Ладигина и генерал-мајора Сергеја Васиљевича Афанасјева. Промоција је одржана 27. јула 2017. године у хотелу „Москва“ у организацији удружења, Клуба генерала и адмирала Србије и Београдског форума за свет равноправних. Било је присутно око 100 посетилаца и представника медија.

За новог председника удружења у четврогодишњем мандату изабран је генерал-пуковник пензији проф. др Бранко Крга, који је делегатима захвалио на избору, наводећи тежишне задатке у наредном периоду. Такође је изабран и Управни одбор од 11 чланова који ће предводити генерал-мајор у пензији Радослав Шкорић.

Заслужним члановима уручена су признања. Постхумно су додељена признања преминулом оснивачу удружења капетану борбеног брода у пензији Живку Лукићу и пуковнику у пензији Мирку Божићу које су примили њихови чланови породице. За пружену помоћ у функционисању, реализацији активности, промовисању и изванредну сарадњу са удружењем, додељено је седам захвалница другим удружењима.

3. П.

општинске и месне организације.

Донета је одлука да се избори у основним организацијама одрже од 25. 02. до 25. 03., имајући у виду расположиве услове. Проблем је то што за одржавање скупова све месне организације немају одговарајуће просторије, а због удаљености не могу се скупштине одржати у Дому ВС, где за просторије немаовољно слободних термина.

На Седници је одлучено да се предложи Скупштини градске организације УВПС Ниш да изабере градски одбор од 17 чланова, председника и потпредседника, 3 члана надзорног одбора, 7 чланова за Скупштину удружења и да предложи 2 члана за Главни одбор УВПС Београд.

На Скупштини ће бити предложени кандидати за председника и потпредседника Главног одбора и председника и потпредседника Извршног одбора.

Предложено је да се Скупштина одржи 17. априла 2018. године у 11,00 часова.

Мр М. Пантелић

Брже решавање стамбеног питања

УРУЧЕНО 20 КЉУЧЕВА

Министар одбране Александар Вулин и начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић уручили су 8. фебруара, у Великој ратној сали Старог Генералштаба, кључеве од 20 станова активним и пензионисаним припадницима Министарства одбране и Војске Србије

Обраћајући се припадницима система одбране који су добили стан, министар Вулин је рекао да је привилегија што можемо да кажемо да је дуг пут решавања стамбеног питања најзад завршен.

- Трајало је дуго, и баш зато што траје тако дуго, а припадници Војске Србије и безбедносног сектора уопште заслужују да се о њима брине више и да се њихово стамбено питање решава у што краћем року, ми смо покренули пројекат по наређењу врховног команданта Војске Србије Александра Вучића о масовној стамбеној изградњи. Генерација која долази из вас ће брже решавати своје стамбено питање. Могћи ће више да се концентришу на свој рад и живот зато што ће то најважније питање, стамбено питање, бити решено много брже. Ви сте свој живот провели у Војсци Србије, дали сте све од себе, чували сте је у најтежим временима, били сте ту када је било заиста тешко. Зато вам данас и захваљујем доделом ових станова. За нас нема веће радости него кад знамо да су припадници Војске Србије сигурни, збринuti и да су они и њихове породице скучени. Лепо је имати коначно свој кров над главом. Радујем се због вас и ваших породица, захваљујем вам на вредној и часној служби и свему што сте урадили за своју земљу, а ово је начин да ваша земља и ваша Војска кажу хвала, потпуно је министар одбране.

Од почетка до краја. Од првог дана када јете у Војску Србије, па до момента када сте изашли из ње и постали наш уважени пензионер. Ово је наша порука да нико није заборављен и да свако ко постане део наше одбрамбеног система може да рачуна на заштиту и бригу о њему. Може да рачуна да ћемо бринути о њему од тога у каквим условима ради, каква му је зарада, шта је са његовом породицом и где они живе. Решавање стамбеног питања је најважније питање које можете да решите. И када то успете, ви се посветите свом животу и раду, а ваша породица је сигурна и збринuta, истакао је министар одбране и нагласио да је због тога и покренут процес масовне стамбене изградње станова који по свом квалитету могу да се мере са било којим становом, а по цени неће моћи да се мере ни са једним другим становом, јер ће бити далеко приступачнији за све припаднике безбедносног сектора, рекао је Вулин и још истакао:

- То је само доказ да се држава промени-

Они су решили стамбено питање

Одржан састанак Комисије за припрему предлога програма изградње станова за припаднике снага безбедности

УСКОРО ПОЧЕТАК РАДОВА

Састанак Комисије за припрему предлога програма изградње станова за припаднике снага безбедности, којом је председавала председница Владе Републике Србије Ана Брнабић, одржан је 19. фебруара у Влади Србије.

Учесници састанка разматрали су динамику и фазе реализације пројекта, моделе за његово финансирање, резултате Радне групе која је задужена за израду нацрта закона о посебним условима за изградњу станова, као и локације за изградњу станова по градовима (Београд, Нови Сад, Ниш, Крагујевац, Краљево, Врање).

Председница Владе подвукла је да је неопходно да чланови Комисије и пратећих радних група убрзају динамику, како би, након усвајања законског текста, у другом кварталу могла да почне изградња станова.

ла, да брине о сваком нашем припаднику и да нам је развој система безбедности веома важан. А нема развоја без људи, најбитнији су људи. Ако су они задовољни, ако је Војска јака и задовољна, ми смо прећи највеће бриге и држава Србија може да се развија сигурно, мирно и стабилно као што заслужује, а ако немате јаку и стабилну Војску и добро организовану Полицију, ако

немате систем безбедности, онда не можете да кажете да ћете имати стабилну земљу, рекао је министар Вулин и додао да се много тога променило и да је процес уништавања Војске, вођен посебно од 2000. године на овамо, 2012. године заувек престао.

Одговарајући на новинарско питање о масовој изградњи станова за Војску и Полицију и планираним локацијама за изградњу, министар Вулин је напоменуо да је почињено неколико локација, а да је на локалним самоуправама да одреде да ли им то одговара или не одговара.

- Све што продајемо из Мастер плана су објекти који нису потребни за функционисање војске, а део тога можемо да користимо за побољшање стандарда свих припадника, али на првом месту за наоружање и опрему. Треба прво изнети прецизне потребе и не можемо у овом тренутку да кажемо тачан број поделе станова. Ни Безбедносно-информативна агенција, ни Министарство унутрашњих послова ни Војска Србије нису дали тачне потребе. Ми ћemo дати тачне потребе које сада имамо, али ћemo размишљати и о будућности, како ћemo се развијати и ићи ћemo корак напред. Државна комисија ради па ћemo видети у ком временском периоду и на којим локацијама ће се градити. Не можете изградити 30.000 становова одмах, али у фазама можете, и неће нико чекати 30 година, а то нам је циљ, као што је већина људи који су данас добили стан. Данас смо овде имали и удовице наших официра који читав живот нису решили своје стамбено питање, рекао је министар Вулин и додао да је веома важно да припадник наше војске зна да оног момента када уђе у систем и постане припадник наше војске може да рачуна на решавање стамбеног питања брзо, не на крају радног стажа него док је у систему, како би могао да планира породицу и свој живот те стога има смисла и жеље да остане у Војсци.

Како је истакао генерал Диковић, стална брига о људима, о њиховом задовољству, условима живота и рада, односно статусу и стандарду, приоритетан је задатак Министарства одбране и Војске Србије.

- Нама је стало да имамо борбено оспособљеног човека, апсолутно задовољног, посвећеног професији и задацима које обавља за државу. Ово данас је био један пример те бриге о људима која се не огледа само у додели станова, већ у низу других активности које је министар одбране покренуо у току прошле, а и ове године. Овде нећемо стати и поново бих истакао пројекат о изградњи 30.000 становова који ће допринети том миру и стабилности људи да се могу више посветити породицама, а да мање брину о томе шта ће бити ван посла и да ли ће се ствари одвијати онако како треба. Надам се да ће реализација тог пројекта умногоме повећавати и одговорност људи за оно што ради на радном месту, истакао је генерал Диковић и додао да је то порука свима да Министарство одбране и Војска Србије имају одговоран задатак, воде рачуна о људима и да је најважније да људи буду задовољни.

Властимир Рњаковић, мајор у пензији, после 34 године чекања добио је двособан стан.

- Осећај је диван али и опречан. У души бих скакао од среће до плафона, а у глави сам ипак мало разочаран што сам с породицом овоглико дуго чекао стан, рекао је Рњаковић.

Седница годишње Скупштине Удружења војних бескућника Србије

ДУГ ПУТ ДО КРОВА НАД ГЛАВОМ

Делегати Скупштине усвојили су план рада за ову годину и изабрали ново руководство. За председника удружења поново је изабран Владо Ђукић, за заменика Мирко Латиновић, а за секретара Јован Иљовски.

Удружењу ВС у Београду 25. јануара одржана је седница годишње Скупштине Удружења војних бескућника Србије, којој су осим делегата присуствовали председник УВПС Љубомир Драгањац, председник Скупштине Клуба генерала и адмирала Миломир Миладиновић и други гости.

Већ на почетку рада, речено је да је главни циљ тог удружења да се укине војно бескућништво, то јест да се то удружење расформира када сви чланови буду добили станове. То је уједно и први случај да једно удружење у Србији ради на томе да буде расформирano.

-Ми смо генерација која је имала част да брани интересе државе у свим ратовима од 1991. године. Многи од нас су директни учесници борбених дејстава закључно са бомбардовањем Р. Србије. Ми смо ратни ветерани о којима се са поносом говори у свим земљама света, а у последње време и код нас. Уместо да на нас држава гледа са пижететом, постали смо обесправљени и терет. Пашто смо војници, и овако стари морамо да се боримо за права која нам припадају. Док смо ми беспоговорно извршавали задатке претпостављених команди, док је мој класић пилот Миленко Јоргић у Словенији сео у своју летелицу и пред мојим очима погинуо, наше породице - супруге са децом, оставили смо да се без ичије помоћи и заштите саме сналазе. Стигле су у Србију и опет без ичије помоћи организовале нови живот. Поред свега учињеног, наш крајњи исход је губитак целокупне личне имовине коју смо годинама стицали, између осталог, рекао је, подносећи извештај о двогодишњем раду, председник тог удружења Владо Ђукић.

Удружење војних бескућника постоји и делије већ 20 година. Реч је о људима животне доби углавном од 70 до 80 година, који су обесправљени јер немају свој дом.

Године пролазе без стана

Анализирани период за војне бескућнике у стамбеном погледу није донео готово ништа. Стамбена проблематика се решава по важећем правилнику из 2014. године и допуни тог правилника из 2015. године, који је за војне бескућнике неповољан. Они су у Србију премештени из бивших република СФРЈ. Тамо су предали своје станове стамбеном органу и још увек примају УТС. Само по том основу били су и остали у приоритету. И међународни споразуми, како рекоште, су на њиховој страни, а и одлуке Међународног суда у Стразбуру и Уставног суда Србије

је. Наредбе о предислокацији јединица и стамбеном збрињавању још увек нису реализоване у целости. У последњих пет година још 2628 војних бескућника из бивших република и 20 са простора Косова и Метохије немају дом. Ни ранг-листе се не воде на транспарентан начин и из њих се ништа не може видети.

Свесни свог положаја војни бескућници од Министарства одбране захтевају да се правилник промени и да основни критеријуми за доделу станова буду: предаја стана или одрицање од стана у бившим републикама и дужина стажа у чекању. Ни уредба којом се омогућава да се стамбено незбринутима деле неуређени станови, уз обавезно одрицање од стамбеног простора, материјално исхранљеним војним бескућницима уопште не одговара јер немају средства за сређивање стана. Поставља се питање да ли неком уредбом може да се регулише и стамбена

Недашњи хотел „Галеб“ већ 27 година привремени је смештај за многе породице

проблематика војних бескућника?

Лица која имају УТС, своје стамбено питање могу решити и кроз узимање неповратног кредита од 20.000 евра, али опет уз одрицање од УТС-а и дела припадајућег стана. И за такав начин решавања стамбеног питања формира се ранг-листа, а до реализације кредита потребно је време. У Београду са 20.000 евра не може ништа да се уради.

Део војних бескућника, чуло се на седници, користи службене станове и такође се налазе у неполоваљној ситуацији. Министарство одбране им, као другима, не дозвољава да на основу Уредбе Владе РС из 2008. године коначно створе дом. Према подацима Управе за стандард традицију и ветерана 1245 службених станова је преименовао у стан у закуп на неодређено време, а преименовање службених станова се војним бескућницима не дозвољава.

Посебан проблем за лица која станују у војним објектима, представља незаконита наплата трошка становиња која износе до висине пензије чина заставника. Напла-

таих трошка у супротности је са одлука ма које прописују локалне власти. Ти трошкови су неколико пута већи од оних који плаћају други грађани.

У посебно тешкој ситуацији су лица у статусу подстанара. Станодавачи их излажу малтретирању и с времена на време им повећавају стањарине, не пријављују им адресу, анеретко их изненаде отказима. Тако су подстанари присиљени да се често селе. У погледу прибављања документата, надлежне институције немају разумевања јер до поједињих документа тешко долазе.

УТС за војне бескућнике је знатно мањи од републичког. У тежем положају су пензионисана цивилна лица јер не добијају УТС, а и породице у којима умре брачни друг.

У Касарнама и другим војним објектима смештено је 350 породица са око 1200 чланова. У објектима ВУ „Дедиње“ смештено је око 130 породица са близу 400 чланова. У адаптираним просторима и нужним смештајима живи око 90 породица са близу 300 чланова. У родитељском дому живи око 100 породица са 350 чланова, док у приватном смештају живот проводи око 2000 породица са око 7000 чланова.

Војним бескућницима се стално прети исељавањем из војних објеката. У Новом Саду су покренуте тужбе за раскид уговора против 63 бескућника, а у Београду против оних који станују у СРЦ Сурчин. Исељење војних бескућника из касарне у Жаркову за сада је спречено.

Живот у азбестним објектима

Прети опасност за исељење војних бескућника из хотела „Бристол“ због градње Београда на води и из Касарне „Јакуб Кубровић“ у Земуну, због промене власника.

Досадашња практика указује да и после исељавања овакви објекти углавном остају празни и потпуно пропадну.

Станови у СРЦ Сурчин изграђени су од азбестних плоча. Напаја института у Винчи да је штетно по здравље становати у тим становима, добијен је пре две године. Ни након достављања аналаза института Винча, Министарство одбране ништа не предузима на спречавању даљих последица штетног деловања азбеста. Локалној самоуправи и граду Београду изговор за непоступање је „нисмо надлежни“, а органима министарства „ви не плаћајте“. Нико од њих се на прави не бави узроцима, па ни посланицама.

У каквој се агонији налазе војни бескућници Србије најдрастичније потврђује случај породице Понјигер. Ни овај пример колективног самоубиства породице за надлежне није био довольан доказ да одговорни сквате колико су војни бескућници обесправљени. А потребно је само да они који о томе одлучују, поштују и примењују законе Републике Србије и законе међународних правних институција.

На скупу је речено да војни бескућници захтевају да им врати барем онолики стан који су предали, а заслужили су много више. Такође су истакли захтев да им се врати и новац који су уложили у стамбени фонд.

Делегати Скупштине усвојили су план рада за ову годину и изабрали ново руководство. За председника удружења поново је изабран Владо Ђукић, за његовог заменика Мирко Латиновић, а за секретара Јован Иљовски.

З.П.

Однос УВПС и државних органа

ДВЕ ПОЛОВИНЕ ИСТИНЕ

Само међусобним уважавањем и опредељењем да нема нерешивих проблема може да се гради будућност, али на здравим темељима садашњости и прошлости. Основна одредница у свеколиким активностима војнотрибинске организације и државних органа морала би бити поштовање Устава и закона који регулишу обавезе и права појединача и институција.

Чињеница да објективно постоји Удружење војних пензионера Србије, говори у прилог томе да је на сазији релативна коресподенција и сагласност његовим члановима о битним питањима борбе за очување пензионерских права у области пензионог, здравственог и социјалног осигурања. Та сагласност и такви односи унутар УВПС, које се, такође, бори за опстанак појединих решења и поштовање Уставом и законима утврђена права, представљају нашу основну друштвену вредност и све наше пензионере повезује са целином организације.

Природно је да они прихватају организацију као своју полугу за заштиту права пензионера, и борбу правно ваљаним методама за њихово очување и унапређење. Из тога произилази мотивација, ангажовање и упорност у раду на тим пословима организације. Стога треба да чувамо јединство наше организације, јер помоћу удружења, као организационе друштвене вредности, само можемо да бранимо своја права од нарушавања и залажемо се за нова, имајући при томе на уму и објективне могућности државе.

Из ових основних и многих других посебних разлога, у Статуту УВПС, одредили смо и дефинисали „Удружење војних пензионера Србије, као добровољну, не-владину, недобитну, интересну, социјално-

ПИШЕ:
Марко
Неговановић,
генерал-
потпуковник у
пензији

хуманитарну, патриотску и нестраначку организацију, основану ради остваривања и унапређења статусних права и интереса корисника војне пензије (КВП)“.

Државотворна и одбрамбена организација

Овакво јасно и прецизно одређивање УВПС, нико од нас, надам се, није дожи-вео и схватио да као неутрално може да буде од користи ове или оне организоване снаге на лепези од левице до деснице. Ка-да је у питању држава Србија, њен социјални поредак и међународни положај, не можемо бити неутрални, него их здушно подржавамо и у том смислу смо јасно опредељени да чувамо безбедност и од-брану основних вредности нашег друштва и државе, јер смо државотворна, па и ње-

на одбрамбена организација, само у циви-лу.

У том смислу ми поштујемо, бранимо и високо вреднујемо све што стоји у Уставу, затим законе и прописе који се тичу стату-сних права и интереса КВП. То су нам критеријуми, на основу којих вреднујемо поштовање и остваривање интереса кори-сника војне пензије, када надлежни државни органи поштују и уважавају те инте-ресе, а и када их сужавају и настоје да их мењају на нашу штету.

Природно је да то буду стални двостра-ни интереси, активни односи, који су исто-времено колико права толико и одговор-ност. То су живи објективни дијалектични интерактивни односи. Они носе права да надлежни органи одлуче како одлуче, али још већу дужност и одговорност да те њи-хове одлуке не сужавају или чак укидају нека стечена права КВП.

Ако се у тим процесима не води доволь-но рачуна о сагласности права и обавеза, дужности и одговорности, ако између њих не постоји бар довольно релативне коре-споденције, макар она била ближе инте-ресу државе, то подразумева да се остварује унутар одређених институција систе-ма државе. Онај ко прописује право и правне норме, онај ко их доноси и спрово-ди, не би смео да узима и тумачи их пре-широко са мање одговорности, не водећи рачуна да то сужава права корисника на које се односи (војни пензионери), па на-ступају проблеми. Ако се појединачни правни прописи спроводе од стране појединачних орга-на и појединачних државних институција без довольно одговорности, самостално, арбитрално и једнострano и у складу с тим одлуке доносе и спроводе, онда нису до-вольно друштвено одговорне у односу на поштовање интереса и законом регулиса-них права војних пензионера, па шта Устав и закони обавезују надлежне држав-не органе.

Потреба другачијег односа према браниоцима

То онда подстиче другу једностраност, супротну од оне која долази од стране не-

Децијама су ревносно служили држави, па је ред да им држаја то вреднује

ких органа УВПС и појединача који се изражавају кроз емотивно реаговање и не-проверење појединача и група војних пензионера, усмрених на ванинстикуоналну борбу „на снагу“, а не помоћу снаге закона унутар надлежних институција државе. Ми, као државотворна организација, определили смо се за регулисање проблема у вези са нашим правима кроз надлежне институције државе и чврсто трајно оставјено на томе, јер ако би то чинили на други начин, на снагу, не би више били оно што јесмо - УВПС.

Али, то подразумева дијалог одређених појединача, што персонално представљају надлежне институције државе, којима се преко легитимних представника обраћа УВПС. У том дијалогу, где се суочавају две половине истине, од којих је свака релативно једнострана, недовршена и ограничена, па она (ограничена, једнострана и недовршена) мора бити надвладана путем дијалога и остваривањем релативне кореспонденције интереса, нешто ближе интересима државе. Легални представници УВПС и њихове представке појединачима и државним органима у таквим условима, правовремено би наилазиле на одзив и дијалог, а не како се неретко догађа на ниподштавање и занемаривање. Према томе, истицање само права без одговорности у односу на оне на које се то односи – УВПС, па то представља „камен“ спотицања који је обострано беспотребан, у нашем иначе у целини добрим односима.

Ми нисмо неразумни да у тим интересима и дијалогу не могу бити прихваћене у целини наше представке поводом кршења наших права и интереса, али мора бити бар минимум уважавања, да се нешто од тога прихвати, а да се објасни нужност онога што се не прихватава. Уместо тога, правог и правног поступка, неретко се наши захтеви и представке појединача и неких органа државе арогантно и осино одбијају, или добијамо одговоре који су увредљиви и понижавајући. Природно, свако такво понашање у односима много више говори о оним појединачима који се тако понашају, а не о појединачима и представницима УВПС, који се понекад, на тај начин, приказују и другачијим него што стварно јесу. Њихови захтеви и представке, решавање међусобних спорних односа, УВПС и чланова, морају да се понекад пребаце на тражење заштите судским путем. Ми сматрамо да није здраво ни добро када брачници туже отаџбину, зато што им је она сузила или чак готово укинула неко од пензионерских права. Отаџбина би, следствено томе, могла и требало да се у односу на оваква питања, тачније њени појединачни органи и појединачни, другачије односи према њеним некадашњим брачницима. Јер ту нико не добија, а само сви губе. Каквог то онда има смисла?

Истина и надлежни органи државе и војни пензионери од тога су, неретко, имали велике штете, али колико је познато нико за то није одговарао.

Само демократским дијалогом до решења

Без обзира на све тешкоће и на појединачне некад спорне односе и изјаве, које војни пензионери сматрају и исказују кроз наше представке и очекују макар какве одговоре, то није наилазило код неких појединача и представника надлежних држав-

них органа на одзиве и одговоре. То наси у чему не колеба као организацију и њене чланове, него нас упућује да останемо доследни својим ставовима као државотворна организација, да се појединачна спорна питања и области војног пензионерских права морају решавати на демократски начин, дијалогом кроз одговарајуће институције државе и преко њених носилаца. Истина, до које ће се тиме доћи, макар горка и тренутна, али надамо се и недугорочна, боља је него никакво решење и одговор. Она је цела истина и боља је од сваке полуистине која је једносмерна и једностраница. У том смислу ми сматрамо да привид истине који ништа не решава него гура под тепих другу половину истине, није користан ни за једну страну. Ми ћемо настојати да на овај начин истрајемо, тако да код свих којима се обраћамо за регулисање наших појединачних сужених пензионерских права, осигурамо бар толико целовито уважавање према нама, колико ми показујемо према њима увек у пуном смислу те речи. То је наш трајни интерес, обавеза и дужност према свим онима којима се обраћамо, а надамо се да ће се и они убудуће према нама тако опходити, јер нас обострано на то упућује јединствени општедруштвени интерес.

А код оних који чине огромну већину, код којих смо увек имали потпуно разумевање, па макар и без коначних решења, инсистираћемо да то буде правило и стална пракса, њихово право, али и одговорност према нама, односно наше право и одговорност према њима. Јер комуникација је дијалог, ускраћивање комуникације монолог, а то онда не води решењу које је, ма какво било, боље је од никаквог решења.

Власници недовољно сагледиве истине

УВПС ће се увек у својим захтевима придржавати правила да у представкама надлежним органима своје захтеве одреда темељи на Уставу и законима државе и општим интересима друштва. Зато сматрамо да би било веома значајно да и они из надлежних органа државе и појединачи који треба да их решавају, донесу какве одлуке, а не да занемарују захтеве. Туте и не доносе било каква решења, што је обострана штета у сваком погледу. То ће бити као и до сада, што је била мисао-водиља у нашем раду и поступању као организације.

Ми знајмо, да у рукама немамо целу истину и право, али и они који о нашим представкама, појединачи и државни органи, одлучују, нису власници целе истине, јер, се она, не може цела ни видети са наших посебних гледишта. Али је она негде између у нашој сагласности са интересима и потребама државних институција којима се обраћамо и нашим пензионерским потребама и интересима. У противном, уколико свако остаје при своме, или једнострano ћuti, онда се једна страна истине о питањима које ми покрећемо а која су спорна, намеће као цела и једина истина и затвара свака алтернатива решења истакнутих спорних питања.

Додела социјалне и хуманитарне помоћи у јануару 2018. године

НОВАЦ УПУЋЕН НА 18 АДРЕСА

На основу Правилника о социјалној и хуманитарној помоћи Удружења војних пензионера Србије, Изврши одбор је на седници одржаној 5. фебруара 2018. године, размотрој захтеве достављене у јануару 2018. године, и на основу прописаних критеријума и испуњених услова, донео је одлуке о додели једнократне социјалне и хуманитарне помоћи:

А) Материјално стање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 1. Правилника
ОпОр Ужице ВС: 29.000,00 – по члану 11.816,00 динара
ОпОр Лозница ЖТ: 29.000,00 – по члану 13.008,13 динара
ОпОр Параћин ВД: 29.000,00 – по члану 12.610,70 динара
ОпОр Земун КП: 29.000,00 – по члану 12.274,64 динара
ОпОр Прокупље МИ: 32.000,00 – по члану 6.932,18 динара
ОпОр Суботица СР: 32.000,00 – по члану 9.772,75 динара
ОпОр Врање МД: 29.000,00 – по члану 8.912,39 динара
ОпОр Земун МЗ: 29.000,00 – по члану 5.976,08 динара
ОпОр Чачак : 29.000,00 – по члану 13.100,15 динара
ОпОр Ваљево РЧ: 32.000,00 – по члану 9.036,48 динара
ОпОр Ниш ЂБ: 32.000,00 – по члану 9.300,85 динара
ОпОр Нови Сад ВЗ: 29.000,00 – по члану 5.517,13 динара
ОпОр Зајечар МД: 39.000,00 – по члану 5.722,77 динара
ОпОр Ђујија ГЗ: 29.000,00 – по члану 12.456,99 динара

Б) Здравствено збрињавање

На основу члана 5. а у вези са чланом 4. став 1. тачка 2. Правилника,
ОпОр Сmederevska Palanka OP: 15.000,00 – по члану 18.246,98 динара
ОпОр Књажевац КН: 12.000,00 – по члану 16.843,79 динара

ОпОр Лозница КД: 10.000,00 – по члану 20.782,29 динара

ОпОр Кикинда ПЈ: 15.000,00 – по члану 20.705,00 динара

Новчана средства су уплаћена на текуће рачуне до 9. фебруара 2018. године

Захтеви који су достављени у јануару су решени. Захтеви који буду достављени у времену од 1. фебруара до 28. фебруара 2018. године биће решавани почетком марта 2018. године.

Извршни одбор

Земља са најбогатијим пензијским фондом на свету

ПЕНЗИЈСКИ ФОНД БЛАГО ВИКИНГА

Иако им је са највишег места у Вашингтону поручено да су добродошли у Америку, Норвежани за то нису заинтересовани – јер им је боље код куће

Кад се амерички председник Доналд Трамп недавно јавно запитао зашто међу мигрантима који долазе у његову земљу нема више Норвежана који су тамо добротошли, за разлику од оних из Салвадора, са Хаитија и из Африке, Норвежани су то схватили као комплимент, али ни су били импресионирани. У својим твиттер реакцијама ставили су до знања да немају ама баш никаквих разлога да се селе у Америку – јер им је боље код куће.

„Зашто бисмо се одрекли бесплатне здравствене заштите, бесплатног школовања, поузданних јавних услуга, петонедељних годишњих одмора и загарантованих пензија“, била је срж тих реакција – јер свега наведеног у Америци нема.

Трампове понуде и одговори на њу скрени су медијску пажњу на Норвешку која није често у вестима, јер за то нема разлога. Богата краљевина је прошле године проглашена за „најсрћенију земљу света“, има одличан животни стандард, дужи очекивани животни век од Америке, као и добре односе са Европском унијом, али није заинтересована за чланство у њој...

Норвешка је истовремено и земља која има најбогатији пензијски фонд на свету чија је вредност у септембру прошле године достигла билион - хиљаду милијарди - долара. Тај број се пише као јединица после које иде 12 нула!

То је, кад се прерачуна, по 190.000 долара по глави сваког од 5,2 милиона Норвежана.

Тај фонд, створен током 1990. од вишке прихода од нафте које Норвешка има у обиљу, практично је највећи појединачни светски инвеститор – своју вредност одржава власништвом акција готово свих компанија које се котирају на светским берззама.

Познат је још и по томе што има свој етички кодекс не улаже, на пример, у компаније које се баве производњом оружја, оне за које је доказано да крше људска права, а недавно је одлучио да прода свој удео у компанијама које се баве нафтом и гасом са образложењем да би стално опадање цена фосилних горива могло да му нашкоди.

Прошле године повела се дебата и о томе сме ли фонд да се меша у унутрашња питања око 9.000 светских компанија чије акције поседује – а разлог је био инсистирање да се смање данас драстичне разлике у примањима запослених и менаџмента.

Деликатне етичке одлуке доносе се у Етичком савету фонда који ради прикупљања информација о подобности појединачних компанија у том погледу ангажује светску истраживачку фирму која се бави еколошким и друштвеним ризицима у глобалном бизнису. Резултат тог аранжмана је да су инвестиције повучене и из светске дуванске индустрије, као и из највећих емитера угљен-диоксида, који највише доприносе глобалном загревању, односно штетним климатским променама.

Фондом иначе управља Централна банка Норвешке и он је де факто „благо викин-

При висини пензија каква је у Норвешкој разумљив је осмех на лицима татошњих људи трећег доба

га“ (викинзи су стари скандинавски ратници чије је златно доба било између 8. и 11. века – прва норвешка држава је основана још у деветом веку, 872, а у међувремену је била и у унијама са Данском и Шведском).

Фонд је и метафорична „касица прасилица“ ове нације која служи за евентуалне „црне дане“. Држава иначе ретко посеђе за парама из овог извора да би закрпила неке мање рупе у буџету.

Што се пензија тиче, иако је овај фонд номинално „пензионерски“, за редовну исплату пензија постоји посебан оперативни фонд. Норвешки пензијски систем је, као што се може и очекивати, међу најдарежљивијима.

На основну државну пензију има право сваки Норвежанин који напуни 67 година. Она се међутим у целости исплаћује само оним грађанима који су у Норвешкој живели најмање 40 година пошто су напунили 16, док се, у случајевима када је тај број мањи, и пензије сразмерно умањују.

Државне пензије се финансирају по познатом нам принципу да се доприносима оних који раде издржавају они који су свој радни век завршили. Дугорочна претња томе је и тамо неповољан демографски тренд: да је однос радно активних и пензионера све неповољнији за ове прве, то јест да све мање запослених финансира све више пензионера (тренутни однос је двоје радно активних на једног који то ви-

ше није). Према једној студији Уједињених нација, број Норвежана старијих од 65 година ће до 2050. нарасти на 25 одсто укупног становништва, са 16 одсто колико их је било 2010.

Садашња основна државна пензија је око 1.700 евра месечно (у норвешким крунама) за пензионере који живе сами, и усклађује се сваке године. За оне који нису остварили никакву другу пензију (из радног односа, личним пензијским осигурањем) постоје додаци за супружника и за децу млађу од 18 година.

Запослени имају посебно (и обавезно) пензијско осигурање у аранжману са послодавцима (допринос послодавца је 7,8 одсто од нето плате, а запосленог 14,1), као и посебан систем „пензијске штедње“, а занимљиво је да се неки Норвежани који имају мале пензије због великих трошкова живота одлучују да живе у некој другој земљи, где им пензије више вреде.

Они који су радили и уплаћивали доприносе могу да рачунају да ће им пензија бити око 67 одсто од последње нето плате.

Ма колико стабилан био, ни пензијски систем Норвешке није могао да избегне глобални тренд реформисања. Промене су у овом случају покренуте још 2001, с планом да се окончају тек 2025.

Са резервом од хиљаду милијарди долара, свакако да нема разлога за журбу.

Извор: Глас осигураника
М. Бекин

Одбрана Србије од копнене агресије са простора Албаније

ИСПУЊЕНА ОБАВЕЗА ПРЕМА ОТАЦБИНИ

Много је знатних и незнаних јунака који су беспоговорно, храбро, непоколебљиво, чврсто, одлучно, зналачки и одсудно били државу и народ. Они су данас свуда око нас, скромни, достојанствени, тихи, горди и ненаметљиви. Само их треба препознати. Када смо неке од њих питали да ли би поново били Србију, сви су то потврдили, уз најчешћи додатак да би и држава бригом за здрављем и за њихов стандард требало да гради бољи односе.

На почетку рата 1999. године, тада поручнику Браниславу Митићу догодио се пех. Један балван који су он и војници углављивали као заштиту на положају, пао му је на ногу и сломио потколеницу. Када је, зарад указивања лекарске помоћи, полазио са положаја јединице, уочио је забринута лица војника и схватио да ће им недостајати. Теренским возилом до Ђаковице довезао га је колега капетан. Капетан који га је довезао, хтео је одмах да се врати у јединицу, али му је поручник дабацио да ипак сачека, док се не констатује какве је тежине повреда. У тамошњој амбуланти стављен му је гипс. Чим је намештен гипс, поручник је дошао до возила и сео. Питао га капетан где да га вози.

-Па, у јединицу, био је неочекивани Браниславов одговор.

-Зар нећеш на кућно лечење, опет ће капетан?

Вратио се поручник у јединицу, војници му однекуда донели две различите штаке које је користио само 15 дана, а одмах после тога скинуо је гипс.

-Даљу се готово нисмо кретали да не би одали положаје. Наиме, угажено лишће, возилима или као последица кретања људи утабаним стазама, био је поуздан траг до места где су брањиoci. Често су наше положаје надлетеале беспилотне летелице које су снимале сваки педаљ одбрамбене линије. Зато смо се кретали само ноћу, а ујутру смо на стазе до положаја и до земуница посипали траву и лишће, да се не би уочавали покрети, вели Митић.

Нема нерешивих ситуација

У таквим условима предузете мере имали су посебну специфичну тежину. Млађаном поручнику најважније је било да сачува животе својих војника. Примењивао је стога разне тактичке мере и поступке. Све оно што је научио. Чак је смилио и нешто што баш није довољно верификовано у војничкој пракси. Своје војнике распоређивао је тамо где не налажу правило и логику. Уместо да посаде минобаца (МБ) размести у јаругу, увек их је распоређивао на некаквом другачијем терену. Био је у праву јер је непријатељ по правилу гађао јаруге, а тамо није било никога.

Свих 78 војника који су му поверени,

Они су били Косово и Метохију у рејону карауле Кошаре

вратио је на крају рата својим кућама. Једино су двојица била рањена.

-Имам обавезу према војницима да све што сам прошао ставим на папир. Преживели смо пакајају јер смо се довијали на различите начине. Били смо кадри да се снађемо у свакој ситуацији. Када је наша тренћа чета била „поклопљена“ касетним бомбама, део пута није био за кретање. Да не би неко страдао, нисам слао војнике по редовно следовање хране. Конзерве које смо добијали у претходном периоду пажљиво сам складиштио у једној кутији. Пре тога, мој ћата, распремајући земуницу, хтео је да побада конзерве. Ухватим га у том науму и питам где ће са конзервама, а он мени – хоће да их баци. Подвикнем му да их врати тамо одакле их је узео и да му више никада не падне напамет да баци било шта од исправне хране. Е када су касетне бомбе пресекле пут снабдевања храном, те конзерве су одиграле изузетну улогу. Делио сам их војницима по половину или четвртину, да преживе. Наредио сам и то да нико не сме да уђе у моју земуницу, јер би могао да се докопа конзерви. Говорио сам им: ко год је гладан, нека

мени каже, па ћу решити тај проблем, испричао нам је Бранислав.

Рат доноси многе догодовштине, посебно оне непредвиђене, али официр мора да буде спреман да одговарајуће реагује на све изазове.

-Непријатељ је стално покушавао да нас „напипа“. Кад сам схватио да нас траже пројектилима 82 мм, одем много даље од положаја и дигнем панику преко мотороле. Авиони високо. Ништа се не дешава. Тишина. После неког времена одапели су више граната у празан простор... Једном сам наредио да испалим гранату ноћу јер је био захвалан циљ. Очекивао сам да ће нас „поклопити“, па сам наредио да сви оду у заклоне. Сутра изјутра изнад наших глава, промашивши нас, пројурио је пројектил томахавк. Паклено искуство.

Два лажна топа од коњских кола

Какво сте маскирали положаје, питамо га.

-С временем на време правили смо лажне положаје. Да видите само како су пројектили завршавали у земљи. Правили

Бранислав Митић

Јован Миловановић

Игор Костов

Далибор Трајковић

смо, на пример, два лажна топа од коњских кола. Сниме то душмани из авиона и туку те положаје. Били смо на надморској висини од хиљаду и више метара, каке мајор Бранислав Митић, у време агресије поручник.

Беспилотне летелице често су ниско летеле. Да ли сте покушавали да их оборите?

ПОГИНУЛИ ВОЈНИЦИ И СТАРЕШИНА ИЗ 53. ГРАНИЧНОГ БАТАЉОНА

Њима дугује Србија. Дали су највредније што су имали – своје животе, да би наша земља била слободна. Не смејмо никада да их заборавимо.

Бјелобрк Јосипа Дарко, војник, Бач, Божић Бошка Миленко, војник, Лапарак, Сремска Митровица,

Богосављевић Братислава Иван, војник, Крушевац,

4.Богосављевић Милана Предраг, војник, Лебане,

Леовац Мила Предраг, потпоручник, Пљевља,

Милићевић Животија Драган, војник, Трстеник,

Мисирлић Огњена Дејан, в.о. Берково, Клина,

Стојановић Миодрага Мирослав, војник, Лесковац,

Васојевић Груја Иван, водник на привременом раду из ВП 5542 Ужице, из Сjenице,

Крунић Тиосава Славко, војник, село Каменица, Горњи Милановац.

-Не, нисмо их гађали јер су летеле на неколико стотина метара изнад нас. Владала је војничка дисциплина, нисмо смели да откривамо положаје. Строго смо се придржавали мера безбедности и заштите.

Иван Милосављевић, возач из Владичиног Хана, био је припадник у 125. мтбр, то јест војник у 3. чети 3. батаљона. Тим батаљоном командовао је мајор Мирко Бачевић, а четом поручник Ивица Петковић.

-Чим је јављено да су нападнуте карауле Морина и Кошаре наша јединица кренула је према граници са Албанијом. Стигли смо у току ноћи 9/10. април. Најпре су нас разместили по кућама, да би нас дан касније разместили на узвишење Маја глава. Добро се сећам тешке борбе у којој се наш војник, извадивши осигурач, придигао да баци бомбу, када га је покосио непријатељ.

тельски рафал. Не може ни да се заборави ноћ, када су нас од 23,30 све до јутра бомбардовали авиони НАТО-а, наводи Ивица.

Потпоручник Леовац символ официрске части

Војник Игор Костов припада јунеској партији која је у војску ступила у јуну 1998. године. Он памти дан када је караула Кошаре нападнута.

-Те ноћи обављао сам дужност помоћника дежурног. Још раније смо били иселjeni из карауле. Чак смо и кухињу иселили. Посредством мотороле чуо сам добро да је суседна караула Морина нападнута. Одмах сам пробудио командира карауле Дејана Агочевића. Позвао је телефоном, али је то трајало кратко јер су мине почеле да падају на нашу караулу. Моје место за одбрану било је испред зграде, на око 100 метара од улаза у караулу. Били су ровови за стојећи став. Жестоки обрачун. Другови чији је тамо био распоред отишли

су у рејон старе карауле...

Питамо га да ли је у то време осећао страх?

-Нема човека у којем се не јави страх. Код некога мање, код других више. Били смо младићи од 20, 21. године. Добри другари. Давали смо све од себе да извршимо ратне задатке. Наша парола је била: нема предаја, нема повлачења. Често нас је делило само 100 метара од терориста. Чак смо размењивали неке речи. Упорно су нудили да се предамо, гарантујући нам безбедност.

Једна група терориста је тих дана убачена на нашу територију. Друга се вратила на полазне положаје. Имали су „спаваче“ у околним селима. Само су чекали сигнал да отпочну са диверзантским акцијама.

Потпоручник Предраг Леовац симбол је херојства и официрске части. Током 1998. године тешко су га ранили терористи, па је време за опоравак проводио код родитеља. Када је нападнута караула, похитао је у јединицу. А био је на боловању, није могао да једе и пије, а вратио се својој је-

Календар догађаја

ЧИЊЕНИЦЕ ЗА ИСТОРИЈУ

(Рађено на основу реконструкције дела извештаја и сећања актера догађаја)

10. 4. 1999.

Са територије Албаније непријатељ је 9. 4. извршио напад у рејону карауле Кошаре. Борбе су вођене од 4, 15 часова (9. 4.) па до 18 часова (10. 4.). Јутро је, потом, било прилично мирно, са повременим отварањем ватре са положаја шилтарско-терористичких снага (ШТС) према положајима граничара. Било је јасно да после прегруписавања снага, с оне стране границе спремају напад. Ради се о обучену групи коју су припремали немачки инструктори, убаченоја са територије РА поред припадника 53. грб. У одбрани ангажовано је и 30 добровољаца из 125 мтбр.

Око подне непријатељ јаком артиљеријском ватром разних калибра почео је да дејствује по рејону одбране граничара на Глави Ц-3/4 и Маја глави Ц-4, а онда је предузет страшовити пешадијски напад бројчано надмоћнијег непријатеља. Храбри граничари давали су јак отпор непријатељу, сукцесивно му наносећи велике губитке. Водник Владан Аврамовић са 25 бораца на Ц-4, одоловао је нападима до 15 часова, а онда, због нестанка муниције, повлачи се са борцима према Опљазу и с. Кошаре.

У рејону Главе Ц-3/4, и даље се води борба. Ситуација је веома тешка, нико не долази у помоћ, постоји могућност да граничари буду окружени... Због веома сложене ситуације, како би сачували животе бораца и одбранили територију, заменик комandanта 53. грб у 18 часова наређује извлачење у рејону Опљаза, где су предвиђени резервни положаји за одбрану. Повлачење је извршено под јаком ватром непријатеља. У тој борби 10. 4. граничари нису имали рањених и погинулих бораца, а непријатељу су нанели велике губитке. Након нашег повлачења ШТС снаге долазе у караулу Кошаре после 18 часова. У сукобима, није било посledица по наше снаге. Предузимају се мере да се људство заштити од дејства непријатељске артиљерије.

Око 24.00 часова 9. 4. дошло је до стабилизације стања.

11. 4.

Непријатељ је испољио дејство по нашим снагама у рејону карауле Кошаре и Морина и том приликом је запосео караулу Кошаре.

Непријатељ наставља дејстава у рејону Опљаза. У раним јутарњим часовима 11. 4. заменик комandanта грб, са командиром чете ка-

Ивица Михајловић

Миленко Марић

Милорад Арсенијевић

Драгутин Димчевски

диници. Био је командир вода за интервенције. Тог 9. априла кренуо је возилом на караулу *Морина* и ту се разместио воду у кућама, да би се људи одморили и осушили јер су били изложени киши. Није могао да их ухвати сан. Циљ је 10. априла био објекат Ц-4 Маја глава. Пре свитања кренули су према брду Каменица. Убрзо је дошло до сукоба...

-Леовац је био спортски тип, није пio ни пушио. Предводећи јединицу 11. Априла, покушао је да изађе на Ц-4 Маја глава. У жестокој борби ликвидирали су неколико терориста. Терористи упорно кидишу. Двојица војника Симо Поповић и Радиша Илић кренула су да донесу муницију и храну. Налетели на заседу и погинули. Потом се Леовац спустио у Батушу и тамо преноћио. Сутрадан се поново пребацује у рејон карауле *Морина*. Опет се враћају и крећу на Маја главу. Извукли су једног војника. Упадају у заседу. Враћају се на попазни положај. Леовац добија наређење да мора да заузме тачку Ц-4. Само је рекао да ће повести искусне борце. Раме уз раме

са њим је кренуо Здравко Костић. Онда је у љутој борби рањен. Извукао га је Дарко Котур. И пушку му је понео. Леовац је тешко рањен стигао до Батуше. Одатле је јављено да је преминуо од последица рањавања. После рата био сам у породици Леовац, отишао на његов гроб, запалио свећу. Једна улица у родним Пљевљима добила је његово име. И једна караула Леовцу у Црној Гори према Албанији, такође. Био је изузетан старешина, испричао нам је потпуковник у пензији Драгутин Димчевски.

Без купања 37 дугих дана

Он је све време рата водио лични дневник који ће једнога дана угледати светло дана.

„Субота (15. 5.), у рову сам са својим војницима. Немамо могућности укупно 37 дана да се окупамо, сем што се заперемо у потоку. Свакодневно сам слао захтев да ми претпостављени у томе помогну. Под непрестаним смо дејством непријатеља.

петаном Микицом Ковачевићем и водником Иваном Васојевићем извидели су положаја и посели положаје југоисточно од Раса е кошарес – поток Гуша, где су почели са утврђивањем.

Део снага са водником Сашом Радојевићем и водником Владаном Аврамовићем налазе се у дубини иза изабране прве линије одбране ради предаха, и спремни за поседање положаја. Око 9 часова долази вод војне полиције ВЈ. Добили су задатак да иду на Љивади и шабани, одакле треба да заузму Раса е кошарес. Њима за водича одређен је војник-границар Драган Димитров који познаје терен. Прецизно му је заменик команданта батаљона издао задатак којим правцем да се крећу, како би избегли евентуално изненађење, и по пристизању да се јаве старијем воднику Мирку Мајкићу, командиру у том рејону. Због прекида радиовеза мајор Драгутин Димчевски одлази са војником Будом Шљивићем и доводи борбену групу водника Аврамовића на положај.

Око 11 часова јаке непријатељске снаге (око 1500 људи) из ширег простора Тропоје, уз снажну арт. подршку на правцу карауле *Морина* и *Кошаре* извршиле су напад са циљем дубљих продора на територију СРЈ. До 14 часова део ШТС је на правцу карауле *Кошаре* успео да продре за 500 метара у дубину наше територије, користећи доминантне положаје, где су заустављени. Напад ШТС је интензивно праћен од стране снага НАТО-а. Ангажовањем наших снага спречен је продор непријатеља у ду-

бину територије, нанети су му значајни губици, а најжешће се борбе воде у рејону карауле *Кошаре*.

Након пристизања на положај долази до напада ШТС на борце водника Васојевића и борце који су у међувремену тамо пристигли. Прихватили су борбу. Погинуло је пет бранилаца, од тога један подофицир, четири војника и један војни обвезник. У рејону Љивади и шабани, а рањено је осам војника. У рејону Опља-за поседују си први положај 11. 4, други положај 12. 4, трећи 14. 4. и четврти 20. 04, на коме су остали до 14. 6, када су се по наређењу повукли са успешном одбрањењем територије.

У току 10 на 11. 4. настављене су борбе са већом групом ШТС која се убацила са територије Албаније. Чињеница да су ШТС у току дана (10. 4.) успеле да потисну делове 53. грб са државне границе и избile у рејон Раса е кошарес, имала је значаје намере непријатеља да у току ноћи 10. на 11. 4. и по дану 11. 4. пророду што дубље на територију СРЈ, да прихватају ШТС са Косова и Метохије, да створе језгра и обезбеде пропаз копненим снагама НАТО-а. Процена је да је убачена група јачине 300-400 људи добро обучених и наоружаних, а према неким индикаторима је постојала могућност да међу ШТС има и мушкаредина.

Командант 125. мтбр наредио је настављање дејства на расецању и разбијању ШТС у ширем рејону Раса е кошарес, уништити те снаге, а потом делом снага 53. грб посести ка-

Борбени морал успевам да обезбедим обиласком сваког војника и старешину на положају. Не знам докле ћу да издржим, јер негодују што немају одмор и смене на положајима. У 11 сати на нас су испаљене три МБ мине. Гвозден Галовић, Драган Таталовић и Горан Петровић, лакше су рањени.

Недеља (16. 5) на положају. Под сталним смо дејством непријатеља. Сунчано је и мирно, али се сваког тренутка очекује дејство са висова. Тражио сам попуну са десетак војника, да бих обезбедио људима одмор...

Далибор Трајковић, био је на редовном одслучају војног рока септембра 1998. године. Обуку је завршио у Зајечару, па је остао на дообуци за десетара. Са децембарском класом отишао је на Космет. У марта, пред агресију, распоређен је на караулу Генерал Павле Илић. Врх Мраја, изнад Кошаре. То је изнад Маја Главе Ц-4. Осматрање терена извиђање. Од тачке 403. према Ђеравици терен надвишава загранични појас према Албанији. Јасно

раулу *Кошаре* и граничну линију и не дозволити ШТС прелаз на територију СРЈ.

12.4.

ШТС јачине 300 до 400 људи, у току последња 24 часа, успели су да овладају делом територије СРЈ и избile на линију Опља - Раса е кошарес, на којој врше утврђивање уз подршку МБ и артиљерије са територије Албаније. Спремни су да боре до краја. Рејон Опља засузељи.

У току ноћи 11. на 12. 4 уочено је да се врши дотур и снабдевање муницијом са територије Републике Албаније (РА), а вероватно и популарни губитак у људству. У циљу уништења ШТС и повратка изгубљеног дела територије у борбу су од 18 часова 12. 4. уведена још и 310 добровољца пристиглих у с. Јуник.

Одлука команданта: Обухватним дејством извршити окружење ШТС уништити их, повратити изгубљени део државне границе, посети караулу *Кошаре* и не дозволити ШТС прелаз на територију СРЈ.

Агресија са територије Републике Албаније је у току дана настављена на фронту караула *Митар Војиновић* и *Кошаре*, у одсеку одговорности 53. гр. батаљона. Агресију ШТС подржавају регуларне јединице Војске РА и јаком ваздухопловном подршком снаге НАТО-а. И поред продора непријатеља око 500 метара у дубину територије СРЈ, спречен је даљи продор и извршена стабилизација одбране.

У току 11. 4. непријатељ је појачао дејство у рејонима караула *Кошаре* и *Морина* и извршио је прегруписавање снага. Борбе и даље

се могло видети имали ровове и део на стенама. Чак је, да осмотрим рејон, долазио и генерал Владимир Лазаревић.

-Када смо изашли горе, крајем марта, тамо је било 3,5 м снега. Пробијали смо се дуго. Требало је да изађемо први, да нам не заузму тај положај. После Ђеравиће то је највиши врх. Укопали смо се за стојећи став. Нема растинा ни да зубе прочачка-мо. Само ситне сипљиве стене. Нисмо могли да дођемо до тла. Било је и пећина. Непријатљ је имао изузетно велике активности. Видели смо како довлаче оружје и муницију. Нисмо ватром откривали наше положаје. Били смо као невидљива осматрачница. Горе су изишла два наша одељења. После је време било све боље и боље. Храна је дотурана све док није почела агресија. Воду смо добијали из снега. Има и једна речица изнад Мрчаја. Нисмо имали хлеба, живели смо само на конзервама, прича Далибор, који данас живи само од инвалиднине.

Кад је отпочела копнена агресија, нон-стоп су непријатељи гађали тај рејон. У првим нападима учествовало је 700 до 900 терориста који су се кретали према пределу Мрчај и наниже према Дечанима.

-Те вечери сам био ја на положају. Са мном још 14 војника. Било је све минира-но. Имали смо пролаз за наше снаге. Један испод коте Мрчај. Ту су циркулисали припадници 72. и 63. бригаде. Негде пред крај маја, на нашу територију су ушли делта снаге. Мислили смо да су америчке, а заправо су то биле албанске снаге... Потом су нас гађали из авиона. Било је то у вечерњим и раним јутарњим часовима. Петели су ниско. Авио-бомбом рањени смо нас петорица. Претпоставили су да ћемо се повући према пећинама, па су све поравнали, а ми смо се повлачили према Ђеравици. Гађали су и напали бомбама. Било је страшно бомбардовање. Кад пре-

трају. Део 53. грб се претпочињава 125. мтбр (1. чета) а други део 549. мтбр (2. чета).

13. 4.

И поред јаке концентрације снага непријатеља у заграничном подручју, користећи јаку арт. и авиоподршку, спречен је даљи прород у дубину територије СРЈ. Део снага непријатеља (њих око 1000) запосео је доминантне тачке на самој граничној линији и неколико стотина метара у дубини територије СРЈ у ширем рејону карауле Кошаре. Јединице 125. мтбр су са дела објекта одбациле непријатеља, настојећи да разбију снаге агресора и у потпуности га потисну са територије СРЈ.

14. 4.

У току дана ШТС у ширем рејону Раса е кошарес пружају јак отпор свесни највероватније да се налазе у окружењу. У току читаве ноћи и дана из рејона распореда јединица чуо се звук агресије НАТО-а. Јединице 125. мтбр, уз подршку артиљерије и обухват снага ШТС с леђа, која се налазе на објекту Раша е кошарес извршиле су стезање обруча и требало је да се у току дана снаге ШТС расеку и униште.

Настављене су борбе са снагама агресора дуж граничне линије у ширем рејону карауле Кошаре и Морина. Воде се жестоке борбе посебно у рејону карауле Кошаре. Тежиште наших снага је одбивање напада ШТС на граници, њихово расецање и уништење у рејону карауле Кошаре.

15. 4.

ШТС, после преласка државне границе у ширем рејону карауле Кошаре, оствареног контакта са јединицама бригаде и делимичног

ДИКТАФОНОМ У ШПИЈУНАЖУ

Пре агресије инострани војни представници са Запада са временом на време, крстарили су Косметом. Покушавали су да се нађу и тамо где су распоређено наше јединице, то јест где је забрањен приступ. Једнога од њих зауставили су војници. Он бахато рече: могу да ходам где год хоћу. Официр му показа на ћувик и рече да се тамо налази митраљез.

Из ципа тог изасланика одбране, када је отворио врат, испао је диктафон. Убрзо је напустио положаје, не приметивши да је „посејао“ диктафон. Касније, у штабу наше јединице, преслушано је све што је снимљено тим уређајем. Изасланик је у микрофон диктафона говорио све што је видео на Космету, а тиче се војске.

Занимљиво је да после није ни пи-тао да ли је, можда, диктафон негде пронађен.

Напад за нападом терориста

Ивица Михајловић из Врања био је војник у извиђачко-диверзантској чети из Ниша, као ојачање.

-Моја јединица је била на положају у близини карауле Кошаре. Све време до краја рата у саставу граничног батаљона. Нема спавања, само дремање. Један од седморице нас морао је да буде будан. Кретали смо се прикривено. Аутоматска пушка и колико хране и муниције можемо да понесемо. Ако потроших храну или муницију нема ко да те снабде. Нисмо смели

окружења, под окриљем ноћи убацили су са територије РА нове снаге. Убачене ШТС су и веома добро наоружане и опремљене, уз подршку МБ и арт. ватре запоседају доминантне објекте и коте, одакле контролишу већи простор, врше отварање ватре на наше снаге са краћим одстојања што нашим јединицама представља проблем за повратак на привремено изгубљене положаје. Извршено је пре-групписавање наших снага. Поред јединице у непосредном додиру са ШТС, у ширем рејону Кошара уведене су и јединице војне полиције, извиђачке јединице и група добровољаца, а све у циљу окружења и уништења ШТС.

У току дана настављене су борбе са ШТС у рејону карауле Кошаре и стварањем услова за потпуно разбијање и уништење снага непријатеља, као и стварање услова за стабилизацију одбране на државној граници са тежиштем у ширем рејону караула Кошаре и Морина.

Одлука команданта: наставити са потпуним окружењем ШТС, приступити њиховом потпуном уништењу, посести положаје на државној граници, извршити стабилизацију стања и спречити убацивање ШТС са територије Албаније.

16. 4.

Непријатељске снаге јачине 300 до 400 људи, које су се услед дејства снага 125. мтбр нашле у делимичном окружењу, настављају да пружају јак отпор, свесни чињенице да им прете потпуно окружење и уништење. И даље држе доминантне објекте на земљишту, примењујући тактику дејства на наше снаге по група-

да пуцамо према територији Албаније. Било је случаја да са раздаљине од два метра неко пуца у мене и промаши ме.

Људи који су били директно изложени борбеним дејствима имају психичке проблеме. Не посвећује им се довољно пажње. Доживео сам посттрауматски стресни поремећај. Морао сам да обезбедим психотерапију о свом трошку. Држава мора више да брине о својим брачноцима. Холандија има одмаралиште за ратне ветеране, а није ратовала. Имам средњошколско образовање и никаде не радим.

МиленкоМарин је из Остружнице. Напунио је 39 година. Ради као металостругар на сурчинском аеродрому. Отац и мајка му преминули. Остао је сам.

-Једном смо два дана водили борбу. На нас четрдесетак граничара кренуло је око 1.000 терориста. Замислите 25 на једнога. На Раса е кошарес. Са осматрачнице сам видео Тропоју, Бајрам Цури... Око 9 ујутру кренули су да гађају артиљеријом. Одбили смо први напад, онда су наставили још жешће артиљеријом. Набасао сам недавно на једног Шиптара. Његови дошли да купују стоку. Причао о рату. Остао је без руке. Оца му убили његови, није хтео да узме пушку, вели Миленко и наставља:

СКИНУЛИ АЛБАНЦИМА ЗАСТАВУ

Пре агресије на СРЈ на граници су се догађале и неубичајене ствари. Два водника, извиђачи-диверзанти на испомоћи, једне ноћи 1998. године отишли су преко границе и скинули заставу са јарбола албанске карауле. Била је зима. Албанци су спавали чврстим сном. Због тог ексцеса водници су били укорени.

ма јачине 8 до 12 људи. Почели су да уводе свеже снаге са територије РА. Процена је да их има 700 до 800. У рејону к. Кошаре учени су ватрени положаји МБ 82 mm који дејствују на наше снаге. ШТС врше интензивно утврђивање достигнутих положаја, како би омели дејство наше артиљерије и МБ. Дозвољавају нашим снагама прилаз на одстојању од 50 до 100 метара, а затим дејствују из утврђених заклона и бункера. Поред јединице у непосредном додиру врши се ново прегруписавање снага и поред јединице у непосредном додиру са ШТС. У борбу се уводе јединице специјалне бригаде и батаљона војне полиције, како би се наставило потискивање ШТС са доминантних положаја.

Услед примене такве тактике, наносе осетне губитке нашим снагама.

Ангажовањем одреда за специјална дејства у току дана стабилизовано је стање на фронту између караула Морина и Кошаре, врши се предузимање мера да се снаге агресора тотално разбију и протерају са наше територије. Померањем јединица у оквиру рејона разместаша, обезбеђује се заштита снага и средстава од дејства НАТО агресора.

17. 4.

ШТС са доминантних објеката, потпомогнуте ватром МБ и артиљерије, са територије РА, и поред губитака, пружају врло јак отпор. Инжињеријски су добро уредили положаје и тешко их је потиснути унутар РА. Због немогућности овладавања привремено запоседнутих положаја 125. мтбр прелази у одбрану. На достигнутој линији врши инжињеријско уређење

Војници са карауле Кошаре испред зграде у којој су проводили време између два граничарска задатка

Ако затреба поново ће пушку у руке

-Имао сам аутомат и снајпер. Бомбе, мише и метака - ко може колико да понесе. Били смо граничари. Гелер у ногу погодио колегу. Звао ме именом да ми саопшти како је рањен. А онда се огласио неки Албанац, обраћајући се презименом, да се предам... Они кренули, ја бацим две бомбе и чујем јауке... Сви смо били као један. И војници и подофицири и официри. Нису били односи као у касарни. Зависили смо једни од других. Шалили се о свему. Да су знали колико нас има, брзо би нас прегазили.

Да ли би поново отишao на Кошаре?

-Волео бих да изађем бар још једном на Кошаре, одговара Миленко.

и утврђивање положаја.

Одлука команданта: делом снага прећи у одбрану и приступити утврђивању достигнуте линије. Одустало се од намере да се поврати Маја глава јер је тамо било више од 200 забарикадираних терориста, који су у земуницама имали резерве хране и муниције.

18. 4.

ШТС су добро утврђене. Уводе свеже и одморне снаге и са положаја не дејствују на наше снаге.

Анажују се припадници 72. специјалне бригаде, 63. падобранске бригаде и батаљон војне полиције.

19. на 20. 4.

И даље ШТС пружају јак отпор у р. Маја глава и Раша е кошарес и поред јаког притиска одреда из 72. специјалне и 63. Падобранске. ШТС са поменутих објекта примењују тактику да у првој линији држе Шиптаре мештане, који им служе као живи штит, док су у другој линији војници плаћеници добро обучени, добро опремљени, са богатим искуством, прецизни у извршавању ватрених задатака. И поред претрпљених губитака задржавају доминантне објекте.

И поред великих губитака, снаге 72. специјалне бригаде успеле су да овладају делом објекта Раша е кошарес и обезбеде јединицу 125. мтбр утврђивање на достигнутој линији и запречавање већег простора испред предњег kraja. На објекат Маја глава нападале су снаге 63. падобранске бригаде, које су дубоко подишли објекту. Међутим, после рањавања

војник Милорад Арсенијевић рањен је од минобаца чак ватре. О данима проведеним на караули говори у суперлативима.

-Било нам је лепо. Стекао сам добре другове и кума Југослава Зорића. Најтежи тренутак ми је био када сам у једном дану изгубио шест другова. Никада нисам размишљао да се не борим. Поново би се борио када би нас неко напао, подвлачи Милорад.

Историја нам се понавља. Заборављају се људи који су дали велики допринос одбрамбеним земље. И даље не учимо на грешкама.

Закључујући серију текстова о бранитељима отаџбине у рејону карауле Кошаре, у пројекту који је подржало Министарство одбране Србије, навешћемо текст из Књиге

начелника Штаба мајора Ковачевића и једног болничара, 63. падобранска је обуставила напад и повукла се у дубину р. Дечана.

21. 4.

Снаге 72. специјалне бригаде су се извукле са достигнуте линије и обезбедили 125. мтбр поседање положаја и стварање услова за запречавања и утврђивања положаја.

Авијације непријатеља је у више наврата вршила је извиђање наших снага, а у 13,10 часова испољено је дејство авијације НАТО-а са три ракете на положај схад 122 mm и том приликом је оштећена једна хаубица и од јаче детонације један војник је контузован.

23. 4.

Настављени су утврђивање положаја, оправка путева. Успоставља се спој на достигнутој линији са јединицом Подгоричког корпуса.

24. 4.

ШТС испољавају дејство стрељачким наоружањем на положаје 125. мтбр, при чему страдају три припадника ШТС. Процена је да се на објекту Раша е кошарес налази 70 припадника ШТС.

Непријатељ у више наврата отварао је ватру по рејону наших снага. Једна наша диверзантска група учава да се у рејону карауле Кошаре изводи нека врста обуке ШТС. Уочена су 32 припадника тих снага.

25. 4.

ШТС из рејона Маја главе, у поподневним сатима, отварају митральеску и МБ ватру на положаје снага 125. мтбр. Снаге 125. бригаде у рејону објекта Сипса осмотрели су једну ха-

СПОМЕН – СОБА

У крушевачкој касарни у спомен расформираној 125. моторизованој бригади уређена је спомен-соба. Тамо се чујају многи експонати: од разноврсног наоружања запленjenог од шиптарско-терористичких снага, затим предмета које су даривале породице погинулих припадника прослављене бригаде, па фотографије из времена агресије и још много тога. У једној од витрина је и пиштољ капетана Драгана Матића који је погинуо другог дана агресије од бомби НАТО-а.

Са посебним пијететом чујају се портрети погинулих припадника у агресији НАТО-а. Изложене су и радне карте из операција вођених током рата 1999. године. На почасном месту је Орден народног хероја, којим је одlikovana ta јединица 1999. године. Недостаје ратна застава која се чува у Војном музеју у Београду. Ускоро се очекује да спомен-собу украси реплика ратне заставе.

Из богате поставке се сазнаје да је 125. бригада три пута проглашавана најбољом у 3. армији. Изложена су и борбена документа из 1999. године. На посебном паноу су и фотографије свих команданата 125. бригаде.

где утисака у спомен-соби 125. моторизоване бригаде:

„Јунаци, браћо, отаџбини сте дали све што сте имали. Задужили нас да бранимо ваше трајање. И трајаћете док је сунца, клетве косовске и српског имена“.

Приредили:
**Звонимир Пешић
Милен Чуљић**

убицу калибра 122 mm и два теренска возила са 10 до 15 лица у наранџастим униформама. Реч је о хаубици албанске регуларне војске.

27. 4.

Осматрана су два хеликоптера НАТО-а из над превоја Морине, задржали се минут два у ваздуху и поново спустили, вероватно су накратко извиђали положаје ВЈ.

28 на 29. 4.

Авијација НАТО-а је у више наврата надлетала и ракетирала јединице бригаде и том приликом је погођено једно СО 90 mm и више лажних положаја.

29. 4.

На основу прикупљених података од извиђачких органа, дошло се до сазнања да су у рејонима Раса е кошарес Маја Глава и Глава груписане снаге ШТС од око 200 до 250 људи. Уочени су МБ калибра 82 и 60 mm, бестрзајни топови и два митральеза 12,7 mm типа бровинг. ШТС са наведених објекта држе гребене висова, подржане су ватром из Албаније коју прецизно наводе осматрачи.

Ватра им је јако прецизна, што за последицу има 9 погинулих и 5 рањених припадника 125. мтбр.

ШТС су отварале ватру из МБ и снајпера са објекта Раша е кошарес и том приликом је рањен један официр, четири војника и један добровољац. Истога дана од дејства авијације НАТО-а лакше је рањен један војник припадник 125. мтбр.

ЧЕДО АМЕРИКЕ СВЕТСКИ ТЕРЕТ

Пре деценију српску земљу са које су претерали 200.000 људи Албанци једнострано прогласили државом. По Резолуцији УН 1244 Ким је територија са међународним цивилним и безбедносним присуством.

Косовска трагедија је егзодус људи: главни мост преко Ибра у Косовској Митровици

Деценију откако је самовољно, мимо Устава Србије, у парламенту у Приштини усвајањем Декларације о независности проглашена тзв. Република Косово, та творевина није доспела на списак чланица Уједињених нација. „Гугл мапа“ Косово приказује као део Србије, исцртано испрекиданом линијом у оквиру српске државне границе. Свет и даље подељено гледа на то да ли јужна српска покрајина може да се третираји као држава.

„Пројекат Косово“ могао је да стартује онда када је сваки претходни покушај преговора српске и албанске стране, уз међународно посрдовање, завршен без договора или уз засијање НАТО бомбама и уз покушаје наметања решења. Са Ким је „очишћено“ више од 200.000 Срба.

Данас их тамо живи око 120.000, а вратило их се мање од два одсто. Одлуку о повратку тешко је донети када не јењавају напади на повратнике и њихову имовину, а на основним школама освану графити „Смрт Србима, Косово је Албанија“. Генерални секретар Уједињених нација Антонио Гутерес упозорио је прошле недеље да се током 2017. године на Ким вратило свега 498 расељених, најмање од 2000. године.

Политички прваци у Приштини су 17. фебруара 2008. уверавали јавност да ће за само неколико недеља „најмлађу државу“ признати стотину земаља. Толико признања придобили су за десет година. Косово данас признаје 108 држава, а то није учинило њих 85. Двотрећинска већина на гласова којом се „откључавају врата“ значајних међународних организација и даље је тешко достијна.

Из визуре Вашингтона, на Косову влада „мултиетничка демократија“ (Ники Хејли, америчка амбасадорка при УН), из угла Москве „пројекат република Косово пропада“ (Василиј Небенџа, руски амбасадор при УН), док председник Турске, земље ко-

ја је међу првих десет признала косовску независност, Реџеп Тајип Ердоган признаје да Косово, нажалост, у свету још није постало држава.

Пет чланица Европске уније (Грчка, Кипар, Шпанија, Румунија и Словачка) до-следно је у ставу да је Ким део Србије. Однедавно, точак је почeo да се котрља уназад. Суријам, а затим и Гвинеја Бисао повукли су своја признавања.

Приштина је, ипак, протекле деценије успела да подигне многе рампе и да нађе своје место у ММФ-у, Светској банци, Међународном олимпијском комитету, много-брожним спортским федерацијама...

На тој територији се, међутим, не живи бόље него 2008. године, кажу без снебивања и Албанци. Многи од њих напуштају Косово. Борба за власт међу локалним партијама узела је свој данак. Истраживања европских институција показују да друштво притиска огромни тег економских проблема, корупције и криминала. Незапосленост је већа од 30 одсто. Не чуде онда све многообројнији написи и у западноевропским медијима по којима је Косово црна рупа Европе, полуправитељски рат под америчким и западноевропским старатељством.

Иако су представници косметских Срба ушли у косовски парламент, владу, полицију, судство, и локални челници у српским општинама изабрани по косовским законима, север Космета и даље није интегрисан у косовски систем онако како би то Приштина хтела. Везе са Београдом су и даље чврсте.

Ту кост у грлу косовских политичара, они, као и њихови спонзори, желели би да лично одстрани српска рука. Јер, сами, без употребе силе, то не могу. Без благословова Србије, Приштина не може до столице у Уједињеним нацијама. Отуда и упурања њихових званичника да се на крају дијалога са Београдом правно обавезујући споразум о нормализацији односа пе-

КАЛЕНДАР

- 6. фебруар 1999. - У дворцу Рамбује код Париза почела је мировна конференција о Косову. Трајала је 17 дана и завршила се неуспехом. Преговори су настављени 15. марта у Паризу, и окончани после четири дана такође без договора.

- 24. март 1999. - Операција „Милосрдни анђео“: НАТО бомбардује СРЈ 78 дана, а непосредни повод био је наводни поколј Албанца у Рачку 15. јануара. Званични циљ агресије било је спречавање „хуманитарне катастрофе“. Епилог: етничко чишћење више од 200.000 Срба, Рома и неалбанца.

- 10. јун 1999. - Рат је окончан Кумановским споразумом. Резолуцијом 1244 СБ УН гарантује се целовитост и суверенитет СРЈ и Србије над Ким. На Косово долазе Унмик и трупе НАТО - Кфор.

- 17. март 2004. - Нови погром Срба у покрајини.

- Октобар 2005. - Изасланик генералног секретара УН Кај Еиде оцењује да предвиђени стандарди на Косову нису испуњени, али ипак предлаже да почну преговори о будућем статусу.

- Новембар 2005. - СБ УН поверила Мартију Ахтисарију улогу специјалног изасланника за преговоре.

- Фебруар 2006. - У Бечу почињу преговори.

- Фебруар 2007. - Ахтисари представља свој план за будући статус Косова.

- Јул 2007. - Ахтисаријев план пропада у СБ, преговоре преузима међународна „тројка“ САД - ЕУ - Русија.

- Новембар 2007. - У Бадену крај Беча без договора завршени преговори под окриљем „тројке“.

- 16. фебруар 2008. - ЕУ одобрила спаље мисије Еулекс.

- 17. фебруар 2008. - У Приштини се проглашава независност.

Чатира признањајем косовске државности.

За Косово се не може тврдити да је држава, иако је кренуло ка том циљу. Док год је Резолуција 1244 на снази, оно је територија са међународним цивилним и безбедносним присуством.

Да је Косово „држава фалсификат“, не морају да кажу други. За лого десете годишњице „независности“, према тврђњама са друштвених мрежа на самом Косову, промовисан је плагијат - идејно решење готово идентично знаку једне немачке туристичке компаније.

Измештање преговора са Приштином из УН под капу ЕУ

ДОДАТНО УСЛОЖЕНА СИТУАЦИЈА

Како је решавање косовског чвора уместо под окриљем светске владе у Њујорку прешло у руке европске администрације

Долазак Еулекса на Космет, мишљење Међународног суда правде да Декларација о независности Косова није у супротности са међународним правом, увођење Европског уније као посредника у преговорима Београда и Приштине, парафирање првог споразума о нормализацији односа са Приштином - обележили су период од 2008. до 2013. године.

Откако је спроведла акт сепсесије, Приштина заправо започиње спровођење Ахтисијевог плана који је Србија одбила и који никада није аминован пред Саветом безбедности. У јануару 2009. оснива Безбедносне снаге Косова. Успоставља дипломатске односе и разменује амбасадоре са земљама које је га сматрају за државу.

У Бриселу је у фебруару 2008. године одлучено да се на Ким пошаље Мисија владавине права ЕУ (Еулекс) и да се тамо задржи 28 месеци. Еулекс је, међутим, активан и данас, са мандатом ороченим до 14. јуна 2018. Задатак мисије је да помогне косовским органима правосуђа, развоју мултиетничке полиције и царине и да обезбеди да у тим институцијама не буде политичког уплићивања и да поштују међународне стандарде. Одлуци да се на Ким, мимо одобрења СБ УН, пошаље 2.000 службеника, који би преузели надлежности Унмика из области правосуђа, упротивио се 2008. тадашњи премијер Војислав Коштунција. Убрзо, он враћа мандат народу, уз образложење да влада нема јединствену политику око суштинског питања - „Ким у саставу Србије“, а после избора, у јулу, на место председника Владе долази Мирко Цветковић.

Следе месеци преговора. Председник Србије Борис Тадић изјављује да је Еулекс прихватљив под три услова: уз одлуку СБ УН, уколико је статусно неутралан и да не примењује Ахтисијев план. Коначно, 27. новембра 2008. СБ УН једногласно подржава реконфигурацију Унмика и отвара врата за долазак Еулекса, излазећи у сусрет захтевима Београда.

Па, ипак, статусна неутралност ове мисије се у више наврата на терену доводила под знак питања. Од априла 2014. године Еулекс више нема ингеренције над одређеним предметима, већ су они у искључиво надлежности судских органа Косова.

„ТЕШКА ОДЛУКА“ МСП У ХАГУ

На захтев Србије, Генерална скупштина УН прослеђује 8. октобра 2008. године Међународном суду правде питање: да ли је једнострano проглашена независност Косова од привремених институција самоуправе на Косову у складу са међународним правом? Случај је изазвао највеће интересовање које се памти у историји тог органа УН.

Тимови 28 држава и делегација Приштине водили су дискусију у децембру 2009. године, а подељеност света била је очита. Став Београда гласио је: декларација о независности је покушај да се укину администрација УН на Ким, сувененост Србије над њеном јужном покрајином и да се независност наметне као једнострano решење. Оцену да је проглашена независност у супротности са међународним правом изнели су и Кина, Русија, Шпанија, Румунија, Кипар, Аргентина, Бразил, Вијетнам, Боливија, Венецуела, Азербејџан и Белорусија.

Из западних земаља чула су се мишљења да Резолуција 1244 не забрањује сепсесију, да независност Косова као могуће решење није искључено тим документом. САД су изнеле виђење да Резолуцијом 1244 није гарантован територијални интегритет Србије, већ СРЈ, која не постоји. Епилог: односом гласова судија 10:4, у јулу 2010. МСП даје саветодавно мишљење да усвајањем декларације о независности у Приштини није прекршено међународно право.

БЕГ ОД ПРАВДЕ, ЈУРИШ У УНЕСКО

Уз велике унутрашње отпоре и притиске великих сила, Приштина 2014. усваја Закон о оснивању специјалног суда за ратне злочине почињење на Косову у периоду 1998-2000. Како се примакло подизање првих оптужница, долази до посланичке иницијативе за укидање закона, али о њој, вероватно због ургенције земаља Квинте, косовска влада, засада, не расправља. Суд је основан после извештаја некадашњег известиоца Савета Европе Дика Мартија који је вође ОВК довоје у везу с тешким злочинима на Косову и тгрновином органима и после истраге међународног тужиоца Клинта Вилијамсона, предводника специјалног тима ЕУ који се бавио истрагом злочина на Ким.

Паралелно са покушајима да избегну довођење на оптуженичу клупу бивших вођа ОВК, власти у Приштини протеклих година покушавају да се пробију до клупа Савета Европе, Унеска, Интерпола... У УН-ову организацију за образовање, науку и културу, због мањка три гласа нису били примљени 2015, а прошле године су одустали од подношења захтева. Молбу за пријем у Интерпол повукли су прошле јесени, уз најаву да ће је обновити 2018.

Ивица Даћић парафира споразум у присуству Кетрин Ештон,
Фото: Танјуг

Изигравање споразума

ЗСО ОСТАЛА СЛОВО НА ПАПИРУ

После десете рунде преговорова, 19. априла 2013, Ивица Даћић и Хашим Тачи у Бриселу парафирају Први споразум о принципима који регулишу нормализацију односа.

Од 15 тачака Споразума, првих шест односи се на оснивање и надлежности Заједнице општина у којима Срби чине већинско становништво на Ким. Тих шест тачака приштинске власти до данас нису испуниле. Према договору, ЗСО треба да има свој статут, председника, потпредседника, скупштину и савет. Општинама се гарантује да имају пуни надзор у областима економског развоја, образовања, здравства, урбаног и руралног планирања.

Остатак договорених тачака, у којима је српска страна морала да чини уступке, тичу се интеграције полиције и судских власти на северу у косовски оквир, постојање регионалног командира полиције за четири општине на северу који ће бити косовски Србин, организацију општинских избора у северним општинама у складу са косовским прописима, као и да ниједна страна неће блокирати, нити подстицати друге да блокирају, напредак друге стране на њеном путу ка ЕУ.

Образложајни споразум пред посланицима у Скупштини Србије 26. априла, премијер Даћић је поручио да је договорено највише што се могло „у задатој ситуацији“. Поручио је да Србија споразумом није признала независност Ким, а да је његово одбијање могло да се заврши косовском „Олујом“. Са гласовима 173 посланика и уз противљење њих 24 (ДСС, посланици са Ким, Борислав Пелевић и Никола Тулимирковић), усвојен је извештај Владе о преговорима са Приштином, у оквиру ког се налази и споразум постигнут у Бриселу. За време заседања, испред здања Скупштине протестовале су присталице неколико десничарских покрета којима се придржала група чланова СРС.

Из угла Приштине, први договор био је „први историјски споразум између држава Косова и Србије“.

ИЗВОР: Вечерње новости

Предложено двомесечно издавање рецепата за терапију

ДА БУДЕ КАО КОД ЦИВИЛА

Председник УВПС Љубомир Драгањац упутио је допис Управи за војно здравство Министарства одбране у којем се предлаже да војно-здравствене установе пациентима могу да издају рецепте за редовну терапију за два месеца писмо доносимо у целости:

„Известан број градских организација Удружења војних пензионера Србије ставља примедбу на одлуку да се лекови војним осигурацима који здравствену заштиту остварују код војноздравствених установа прописују на месец дана.

Ово ствара проблеме како здравственим радницима тако и војним осигурацима. Време је респираторних инфекција када се број болесника повећава, пациенти који су једном у два месеца подизали лекове сада одлазе сваки месец, што такође има утицаја на број болесника по лекару. Повећан број пацијената утиче и на термине заузивања па се прескачу 10 и више дана у које време остају без потребне терапије, или купе лекове без могућности рефундације што негативно утиче на породични буџет. Све ово представља посебан проблем за стари и тешко покретне особе који су подложни брежем разбољевања, а у маси болесних, разболе се и они који чекају за лекове.

Предлажемо да се размотрити могућност прописивања лекова и за војне

осигураника на два месеца, како је то већ усталеана практика у грађанству, а у духу Правилника о садржају и обиму права на здравствену заштиту из обавезног здравственог осигурања („Службени гласник РС“, бр. 1/2015).

Општинска организација УВПС Вршац изјављује нездадовољство што војни осигурачи који живе у Вршцу и Плантишу за оверу налога, на име путних трошка, код одласка на лечење и лекарске прегледе ван места пребивалишта, морају прво да иду у Зрењанин ради овере налога, и да персонални орган потврди да су војни осигурачи, па се онда враћају у Панчево, да би предали налог за реализацију путних трошка код Фонда за СОВО. Такође у овом случају ради се мањом о старим и тешко покретним особама, па им ова процедура за наплату трошка тешко пада.

Предлажу да се оверени налази остављају у гарнизону у Зрењанину, јер им Панчево није на линији кретања и непотребно их исцрпљује“.

Прослава Светог Саве у Центру за обуку РВ и ПВО

КРСНА СЛАВА ЦЕНТРА

Првог српског просветитеља и Архиепископа наше цркве, прославили су и припадници Центра за обуку РВ и ПВО на аеродрому Батајница. Прослава је почела литургијским сабрањем у капели Светог Илије у присуству припадника Центра и њихових породица.

Началствовао је архимандрит Стефан (Стокић), а саслуживали су војни свештеници, отац Стеван Стевановић из Команде за обуку (КзО) и отац Предраг Докић, војни свештеник 204. ваздухопловне бригаде са аеродромом Батајница. Потом су домаћини позвали госте у простор аеродромског ресторана на трпезу љубави. Тамо је пресечен славски колач и благосиљано жито. Након обреда бедедује одржao архимадрит Стефан (Стокић).

Осим домаћина славе потпуковника Саше Антанасијевића комandanта ЦО РВ и ПВО, обележавању крсне славе присуствовали су и бригадни генерал Десан Јанковић, начелник Штаба КзО, пуковник у пензији mr Златомир Грујић, председник Удружења пензионисаних војних летача и падобранаца Србије (УПВЛПС),

С. Антанасијевић и М. Ракић

УВПС затражило информацију од Уставног суда Србије

КАДА СЕ ОЧЕКУЈЕ РАСПРАВА О ПЕНЗИЈАМА

Председник УВПС Љубомир Драгањац упутио је захтев за информацију о томе докле се стигло у поступању на основу уставне иницијативе коју је поднело Удружење. У том захтеву стоји:

Удружење војних пензионера Србије поднело је том Суду, 25. априла 2016. године, Иницијативу за покретање поступка ради оцене уставности и сагласности са општеприхваћеним правилима и потврђеним међународним уговорима Закона о привременом уређењу начина исплате пензија („Службени гласник РС“, бр. 116/2014), поводом које је оформљен предмет ЈУз-351/2015.

На сајту Суда, уласком у статус предмета, преко ЈМБГ за физичку лица или преко ПИБ за правна лица, било је објављено да ће I Велико веће о иницијативама расправљати у II/2017 а потом у III/2017 кварталу 2017. године.

На основу наведених података молимо да нам, на основу члана 15. став 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС“, 54/07, 104/09 и 36/10), доставите информацију:

Да ли је I Велико веће Уставног суда, како је објављено на сајту Суда, расправљало о наведеним иницијативама.

Уколико Суд није расправљало по наведеним иницијативама да ли је и када Програмом рада Суда предвиђена расправа.

Наведени подаци су потребни ради информисања чланства.

Исплата накнаде због привремене спречености за рад

НА ТЕРЕТ МИНИСТАРСТВА ОДБРАНЕ

Ускалду са одредбама члана 101. Закона о здравственом осигурању и чланом 40. став 3. Правилника о платама професионалних припадника, накнаде због привремене спречености за рад – боловање до 30 дана од 1. јануара 2018. године исплаћиваће се на терет послодавца, односно на терет Министарства одбране.

Применом наведеног закона и правилника обустављено је незаконито коришћење новчаних средстава из доприноса за здравствену заштиту која се уплаћује за војне осигурачи (професионална војна лица и војни пензионери).

Одлука (брой 11729-3 од 4.12.2014) о рефундацији накнаде за плате за време привремене спречености за рад донета је 4. 12. 2014. године, чијом применом је за боловање је исплаћено око 4.208.000.000 динара, од чега за боловање до 30 дана - око 3 милијарде динара.

Незаконито ангажовање средстава из доприноса за здравствено осигурање умногоме је нарушило систем снабдевања лековима и санитетским материјалом, а и редовност исплате путних и других трошка.

Представници УВПС у Надзорном и Управном одбору, као и руководство УВПС, у више наврата указивали су на незаконитост оваквог ангажовања средстава и на негативне последице које ће имати на функционисање здравствене заштите у целини. Очекујемо да Министарство одбране у наредном периоду рефинансира средства за боловање до 30 дана врати Фонду за СОВО.

Срећење – слава
Ваздухопловног музеја

ЗНАЧАЈНА ПОСТИГНУЋА

На Срећење Господње 15. фебруара обележана је слава Музеја ваздухопловства Београд. Овај дан слави се у знак сећања на 15. фебруар 1957. године када је основано одељење за историју и Музеју при Команди Југословенског ратног ваздухопловства.

Присуствовали су ваздухопловни ветерани, многобројни гости и пријатељи ваздухопловства. Запослени у музеју били су одлични домаћини. Након молитве и сећања сласког колача изведен је пригодан културно-уметнички програм.

Честитајући Дан државности Републике Србије, директор Музеја ваздухопловства Чедо Миливојевић, поздравио је присутне и пожелео срећну Славу - Срећење господње, кад су постављени темељи ваздухопловног музеја. Он је истакао да музеј последњих го-

дина, а посебно од момента када је 15. марта 2017. године држава Србија преузела оснивачка права над овом установом, постиже значајне резултате који су плод залагања запослених и њихове жеље да се музеј афирмише у пуном светлу. Пописана је сва имовина музеја, а рачуноводствена актива је повећана за хиљаду посто; успостављен је ред и одговорност; повећани су приходи, а највећи део од тога је уложен у ревитализацију музеја; зараде се исплаћују редовно и повећане су за скоро педесет процената и доведене у ниво плате државних службеника. Музеј ваздухопловства има велике људске и материјалне потенцијале. Запослени су млади и стручни људи, опредељени за свој посао и мотивисани да раде што боље. Зато се музеј отварају перспективе.

З. Г.

Фото: В. Стојановић

Промовисана библиографија „Ратник – часопис за војне науке, књижевност и новости (1879–1941)“

КАПИТАЛНО ДЕЛО

УДому ВС у Београду 5. фебруара представљена је књига „Библиографија Ратника часописа за војне науке, књижевност и новости“ аутора историчара проф. др Милоја Пршића у издању Медија центра „Одбрана“. Након промоције на 62. сајму књига у Београду, то капитално библиографско дело представљено је и у Свештаној сали некадашњег Ратничког дома, пред више десетина гостију, представника Министарства одбране и Војске Србије, Српске православне цркве, историчара и многобројних љубитеља књиге с историјском и војном тематиком.

После уводних, поздравних речи директора Медија центра „Одбрана“ пуковника Стевице Карапаница, који је, поред осталог, истакао да се на такво сведочанство о најстаријем стручном војном часопису, у коме је, између 1879. до 1941. године, објављено више од 18.000 прилога, чекало више од 12 година, о књизи су говорили рецензент др Миле Ђелајац, научни саветник у Институту за новију историју, пуковник проф. др Мирослав Талијан, начелник ВА, аутор и уредница Мирјана Сандић.

Књига изузетне библиографске, научне, историјске вредности доноси приказ часописа који је више од 60 година био полигон за изражавање мисли и ставова истакнутих војсковођа, војних историчара и теоретичара војне мисли. То је трећа, свакако најисцрпнија и најдетаљнија стручно приређена библиографија часописа који је, у 584 свеске, излазио до пред сам Други светски рат, поред две које су изашле 1904. и 1929. године, поводом 25 и 50 година изложења „Ратника“. Часопис је, током изложења, окупио више од 1300 сарадника, не рачунајући превођене ауторе текстова у којима су се износила искуства станих армија и ратова вођених ван ових простора.

Препоручујући књигу не само узкој стручној јавности, већ и широј публици, која у свом занимању за војне и историјске теме свакако може да пође од изузетне библиографске грађе објављене у делу пуковника Пршића, говорници су указали на велики значај „Библиографије Ратника часописа за војне науке, књижевност и новости“ за војну публицистику.

Негдашња зграда Дома ВС у Шапцу све више пропада

НА ПОТЕЗУ ГРАДСКИ ОЦИ

Угарнизонима бивше Југославије постојали су домови армије, ти својеврсни центри културе. Не само војни. Те институције најчешће су биле поциране у центру града, као вишеменски, архитектонски украс тога дела насеља. Били су врло активни у сваком погледу, што значи да су имали и разноврсне секције са војним и цивилним чланством. Због разноврсности програма били су веома популарни, па су их зато посећивали млади, чланови друштвених организација, радни људи и грађани.

У Дому ВС у Шапцу 1993. године основана је и Удружење војних пензионера, које је све до великих промена у држави и војсци на располагању имало канцеларију, а кори-

стило је и друге погодности. Активности које је УВП Шабац спроводило у то време биле су много обимније, масовније, садржајније. Реформа система одбране учинила је да Дом ВС више није оно што је био. Данас је зарастао у коров, многа прозорска стакла поломљена, унутрашњост Дома не може се ни описати. Једноставно: - ругло града, у центру Шапца.

Пре, можда, седам-осам година град Шабац је од државе Србије за 54 милиона динара купио зграду Дома ВС у Шапцу. Многи су се тада обрадовали, нарочито млади, мислећи да је Шабац најзад добио прави дом културе, какав и заслужује. У то време Дом је био у таквом стању да је за нормално функционисање било доволно само да

се окрчи. Пошто то тада није урађено, данас би за враћање зграде првобитно наменило потребно онолико пара за колико је купљен од државе Србије. О томе се у Шапцу, не зна се зашто, ништа не говори, а зграда и даље пропада!

Најновија незванична вест која кола градом гласи: Шабац тражи купца да му прода несуђену зграду Дома културе. Значи ништа од очекивања да ће млади, чланови патриотских и других организација, војни пензионери, грађани опет моћи да се окупљају, забављају, друже, културно уздижу...

Јавност је ускраћена за званично обавештење о судбини зграде Дома ВС. Очигледно је да су сви на губитку.

Стеван Стојановић

Годишњица битке која је сломила кичму нацистичке Немачке

ПАКАО ЗВАНИ СТАЉИНГРАД

Сталњинградска битка је била главна прекретница у Другом светском рату, и сматра се најкрвавијом битком у људској историји. Трајала је од 17. јула 1942. до 2. фебруара 1943. године.

Битка је обухватила немачку опсаду руског града Сталњинграда (данашњи Волгоград), битке унутар града, и совјетске контраофанзиве у којој су коначно биле заробљене и уништене немачке и остале снаге Сила осовине око града. Укупни губици у људству се процењују на између 1,5 и 2 милиона.

Силе Осовине су у Сталњинградској битци изгубиле око четвртине укупног људства на источном фронту и до краја рата нису се опоравиле. То је био њихов први велики пораз у овом рату. За Совјете, који су изгубили преко милион војника и цивила за време битке, победа код Сталњинграда је значила почетак ослобођења Совјетског Савеза, и пут ка коначној победи над нацистичком Немачком, 1945. године.

Дана 22. јуна 1941. Немачка и њене савезнице, силе Осовине, извршиле су инвазију на Совјетски Савез са 4,3 милиона војника. Њихове трупе су брзо напредовале на фронту од Баренцовог до Црног мора, наносећи тешке поразе Црвеној армији, која је претходно осакаћена Сталњиновим чисткама. Почетком септембра 1941. немачка и финска војска је опсела Лењинград. До октобра 1941. Група армија „југ“ заузела је велики део Украјине са градовима Кијев и Одеса. Група армија „центар“ је за то време заузела Минск, Витеbsk и Смоленск, и 30. септембра започела напад на Москву („операција Тајфун“). Совјетске снаге су извршиле контранапад великих размера из предграђа руске престонице децембра 1941. Немачка војска, иссрпљена и слабо опремљена за зимско ратовање и са проређеним линијама за снабдевање, одбачена је од 150-250 километара од Москве.

Циљ су била поља богата нафтом

Хитлер је сматрао да нема доволно ресурса за истовремена дејства на свим фронтовима, па је тако 3. јануара 1942. саопштио јапанском посланику Ошими: „Мој циљ ће бити напредовање на јужном фронту. Решио сам, да када се време поправи, нападнем Кавказ. То је најважнији подухват.“ Овакво Хитлерово размишљање није нимало чудно ако се има на уму чињеница да је од 30 милиона тона сирове нафте, колико је 1938. године било извађено у Совјетском Савезу, скоро три четвртине потицало из региона око Бакуа, далих 16 % из севернокавкаских нафтоносних поља око Мајкопа, Грозног и Дагестана, а само једна десетина је била произведена у другим деловима Совјетског Савеза. Очигледно је да се Хитлер спремао за један дуготрајан рат — рат против англо-америчких оружаних

снага иза којих су стајали скоро неисцрпни ресурси. Након немачке објаве рата САД 10. децембра 1941, ситуација у сировинама постаје веома важан предмет у стратешкој рачуници Трећег рајха.

Тако је направљен план да немачка војска напредује до нафтних поља уз Каспијско море и стратешки важног града Сталњинград на реци Волги. Хитлер је директивом бр. 41 од 5. априла 1942. као стратешки циљ немачке летње офанзиве одредио да се: „коначно уништи остатак постојеће совјетске одбрамбене моћи и да се освоји што више важних ратно привредних извора енергије... У сваком случају мора се покушати стићи до самог Сталњинграда или га, у најмању руку, ставити под дејство нашег тешког наоружања, тако да буде елиминисан као дальњи центар индустрије наоружања и саобраћаја“.

Немци готово заузели град

У мају 1942. совјетска војска је покушала да пробије немачке линије код Харкова, али је у томе осуђена. То је био увод у немачко-мађарски контранапад, операцију Плаво. Њоме су силе Осовине намеравале да освоје Вороњеж и устале се на левој обали реке Дон.

Почасно место у обележавању 75-годишњице Сталњинградске битке припадаје ратним ветеранима и учесницима те битке. Међу њима је и Марија Рохлина, која се у изјави за Спутњик присећа тих судбоносних дана.

„Под контролом наше војске била је само обала реке Волге, а на само 50 метара од обале се налазила територија под контролом Немаца. Они су заузели скоро цео град. Како смо опстали – нико не зна, ни ми немамо одговор на то питање. Али нисмо размишљали о повлачењу. Честитам свим учесницима битке, честитам празник деци Сталњинграда. А младим генерацијама бих волела да поклоним барем део моје љубави према том граду, барем део тог осећаја који смо имали тог фебруара 1943. године“, прича Рохлина.

Заменик директора музеја „Сталњинградска битка“ Сергеј Мордвинов истиче да је та битка била одлучујућа за даљи ток рата против фашистичке Немачке, али и за морал и дух совјетског народа.

„Немачка војска је у Сталњинграду била

потпуно поражена 2. фебруара 1943. године. Шеста немачка армија, која се сматрала најјачом непријатељском армијом, била је потпуно уништена. Сматра се да је управо Битка за Сталњинград била главна прекретница у Другом светском рату. Након те битке Црвена армија је кренула на Запад, на Берлин, победила је нацистичку Немачку и њене сателите. Управо у Сталњинграду цео совјетски народ је схватио да непријатељ није неуништив. Битка за Сталњинград је доказала да се немачки нацизам може победити“, истиче Мордвинов.

Стаљинград био уништен до темеља

Стаљинградска битка је трајала од 17. јула 1942. до 2. фебруара 1943. године и по величини, трајању и броју учесника била је једна од највећих у Другом светском рату. По броју жртава сматра се једном од најкрвавијих у историји човечанства. Различите процене говоре о више од милион смртно страдалих војника са обе стране, док се број цивилних жртава не зна тачно, али свакако је реч о десетинама хиљада.

О цени који су платили цивили говоре подаци које износи историчар Дмитриј Белов.

„Стаљинград је био уништен до темеља, остали су само подруми. У центру и северним деловима града није остало зграда у којима се могло живети. Кировски рејон је једини део града који Немци нису окупирали и у њему је страдао најмањи број цивила: 22.000 људи преживело је овај пакао. Немци намерно нису бомбардовали Кировски рејон јер су планирали да у њему презиме након победе у Сталњинграду“, описује Белов.

Када је одлучио да покори Сталњинград, Адолф Хитлер није могао ни да сања да ће због те битке највероватније да изгуби и рат и да већина његових снага више никада неће кроћити на тло Немачке. Био је 31. јануар 1943. године. Сталњинград више није био град, било је то згариште које ће постати симбол пораза фашизма и гробље у којем су без покопа лежале стотине хиљада тела војника са обе стране.

Потпуковник Црвене армије, Леонид Винокур, тог јутра је ушао у собу и на кревету затекао немачког фелдмаршала Фридриха Паулуса, који је одлучио да се преда, иако му је Хитлер лично наредио да почини самоубиство.

— Док сам улазио, Паулус је лежао на кревету, у капуту, са капом на глави. Није се бријао сигурно две недеље и изгледало је као да је изгубио сву храброст - присетио се потпуковник Винокур једног од последњих тренутака епске битке.

У његовом друштву је био и његов помоћник, генерал Анатол Золдатов.

— Прљавштина и људске излучевине биле су нагомилане до струка. Невероватно је смрдело. Имали су два тоалета а на сваком од њих је писало: „Забрањено за Рuse“ - испричао је генерал Золдатов.

Само два дана касније, 2. фебруара, завршена је битка за Сталњинград, битка на којој је готово незаустављива машина Трећег Рајха поломила све зубе.

Најтежи ударац Трећем рајху

У тој је битци учествовало је више од два милиона војника, а на крају битке избројан је готово исти број убијених, рањених или заробљених војника и цивила. Убијено је, рањено или заробљено 400.000 Немаца,

Јуриш
црвеноармејаца

Борбе су се
водиле
за сваки
педаљ града

200.000 Румуна, 130.000 Италијана и 120.000 Мађара. Са друге стране погинуло је 478.000 Руса, а још 650.000 их је рањено.

Након пораза у Сталинграду, Хитлер је Немцима признао да се сада налазе у одбрамбеном рату, а Гебелс је у његово име позвао на тотални рат свим расположивим средствима. Осим војног, Трећи Рајх задобио је исто толико снажан ударац по моралу од којег се више никада нису опоравили.

Хитлер је сило желео да покори град назван по Стальину, а Стальин је из истог разлога одлучио да га брани свим силама. Њихово надметање за сваки милиметар спаљене земље потрајао је тачно пет месеци, недељу и три дана, а ово су неки од најзанимљивијих података о једној од најбруталнијих битака у историји човечанства.

Храбре дјевојке 1077. пук

Као и многе друге противваздушне јединице, и 1077. пук се састојао искључиво од младих девојака од којих је већина тек завршила средњу школу. Управо су оне биле задужене за одбрану Сталинградске фабрике трактора, чија је делатност промењена за производњу тенкова када је на њу крајем августа 1942. године кренула 16. панцер дивизија.

С обзиром на то да су нису имале подршку пешадије, девојке су се сназиле како су знале, са само 37 противваздушних топова М1939. Спустиле су их колико год су могле и тако су издржале пуна два дана. Још одморни и добро снабдевени Немци на kraju су их једноставно преплавили и доживели прави шок када су видели искључиво жен-

ска тела. Девојке су им у та два дана уништила 83 тенка, 15 возила пешадије, 14 авиона, а побиле су и три батаљона војника.

Брдо смрти за 10.000 војника

Ретке су тачке на планети виделе смрти као Мамајев Курган, брдо у срцу Сталинграда. Оно је постало централна тачка моћне немачке Шесте армије у нападу на срце Сталинграда. Нацисти су брдо заузели у септембру 1942. године, а Совјети су га најтраг преузели само три дана касније. Само у тих неколико дана на брду је животе изгубило више од 10.000 војника.

У наредним недељама брдо је прелазило из руку једне у руке друге сукобљене стране. Битке су биле толико учестале и бруталне да је брдо практично сравњено са околном земљом, а на kraju рата је по квадратном метру било и по хиљаду комадића људских костију.

Вод одолевао нападима три месеца

Млађи наредник Јаков Павлов имао је само 24 година када је добио заповест да води напад на зграду на обали Волге. За то је добио тридесетак људи, а кад је успео да преузме зграду остала су само четворица.

Иако је појачање долазило тек за недељу дана, Павлов у плану није имао предају. Њих петорица покосили су неколико нацистичких јединица, али и тенкове помоћу топа постављеног на самом врху.

Након недељу дана придржали им се још 20 војника који су немачким нападима

одолевали још три месеца. Неки од њих у сменама су излизили испред зграде како би померали у страну тела немачких војника које су надолазеће нацистичке јединице почеле да користе као заклон.

Хитлерова кобна грешка

До 22. новембра Црвена армија је окружила већину немачке Шесте армије. Око 230.000 војника ту је било на милост и немилост заповедништва, а Хитлер је тад направио једну од својих највећих грешака. Предаја и повлачење нису долазили у обзир, већ је пала одлука да се војска снабдева авионима. Као би 230.000 војника могло да делује у таквим околностима, дневно је требало доставити им бар 800 тона опреме и намирница.

Немци су имали капацитет за тек 117 тона, а на kraju су успели да превозе тек 94 тона. Осим што је то било мање од осмине онога што је било неопходно, војницима су се често слале потпуну бескорисне ствари. Тако им је једном стигло 20 тона вотке, а често су добијали и летње униформе, иако су се смрзавали на температурата које су се спуштале и испод -30 Целзијуса.

Ханибализам и десетине хиљада мртвих коња

Битка за Сталинград је град претворила у прави пакао, како за његове становнике, тако и за војнике на обе сукобљене стране, али и за животиње. Већина становништва је преживљавала на месу пацова, а очајни су људи неретко прибегавали и канибализму. За време битке убијено је и више од 10.000 коња који су искоришћени за храну.

Уза све то, Немци су се борили са екстремно ниским температурима на које уопште нису били спремни.

Порука коју Паулус није испоштовао

У току битке за Сталинград, Хитлер је унапредио генерала Паулуса у фелдмаршала. Била је то порука Паулусу, јер ниједан немачки фелдмаршал никада није ухваћен жив. Он то, наравно, није послушао. Предао се 31. јануара, а остале снаге Осовине су то учиниле два дана касније.

С обзиром на то да је на власти био Стальин, предаја је за многе била много гора опција од смрти. Наиме, више од 100.000 војника послато је на маршеве смрти према гулазима. Чак 75.000 затвореника умрло је у прва три месеца заробљеништва, а од око 110.000 заробљеника, у Немачку се тек 1955. вратило њих 5.000. Сви остали су умрли.

Генералово преименовање града после битке

Око броја страдалих у бици за Сталинград историчари се не слажу у потпуности, али тачна бројка је негде између милион и два милиона људи. Битка за Сталинград тако је постала једна од најгубљенијих битака у историји човечанства, као и битка у којој је Хитлер „поломио зube“ и почeo да срља у пораз. Један од генерала у бици, касније премијер СССР-а, Никита Хрушчов, преименовао је 1961. град у Волгоград.

ИЗВОР: Спутник, Wikipedia и обрада

Калемегдан кроз векове

ДВА МИЛЕНИЈУМА СВЕДОК ДОГАЂАЊА

наставак са 2. стране

Тврђава се налази на врху 125,5 м високог завршног гребена шумадијске геолошке плоче. Литице гребена гледају према Великом ратном острву и ушћу реке Саве у Дунав. Окружују је три улице: Булевар Петра Бојовића, Улица Тадеуша Кошчушки и Париска улица.

Горњи Град - обухвата плато некадашњег римског каструма, византијског кастела односно Деспотовог Града и артиљеријска проширења према копну односно ка југу и истоку.

Доњи Град - обухвата Милутиново Западно Подграђе и Деспотово Подграђе на обали, артиљеријско проширење ка истоку.

Београдска тврђава и Београд, имају врло значајан стратешки положај у оквиру целикупне југоисточне Европе. Смештена је на граници Панонске низије и Балканског полуострва и раскрсница је путних праваца који су од давнина повезивали Цариград (*Via Militaris*) односно Солун (*Via Egnatia*) са унутрашњошћу европског континента. Поред копнених путева који се на том месту спајају, на њему се укрштају и пловни путеви оличени у Сави и поготово Дунаву који представља најзначајнију европску реку.

Нападали га Римљани и Хуни

У локалном смислу гледано, тврђава се налази на крају гребенског платоа који се на том месту стрмо спушта ка ушћу Саве у Дунав. На тај начин је рекама спречен приступ тврђави са севера и истока Дунавом и запада Савом.

Трагови насеља на простору Београдске тврђаве датирају још из неолита, да би се у доба Келта на простору данашње Карабурме развио прави град под именом Сингидунум.

Најстарије утврђење на месту данашње Београдске тврђаве подигнуто је највероватније између 6. и 11. године н. е. у време када су варварска племена почела да угрожавају северне границе Римског царства. Тада је на платоу од Народног музеја и Позоришта до Студентског парка подигнуто утврђење од земљаних бедема и палисада које је касније, највероватније у II веку, прерасло у класични римски каструм који је чинио саставни део чувеног лимеса. Каструм је имао правоугаону основу димензија 560m са 350m и обухватао је данашњи Горњи Град са делом Калемегданског парка до данашње Париске улице. Током првих векова нове ере био је стално седиште IV Флавијеве легије. После поделе Римског царства 395. године тврђава улази у састав Источног римског царства под именом Сингидон, да би 441. године била разрушена у великом нападу Хуна. Теодорик Велики је осваја 471. године, да би је 498. године напустио током Остроготске сеобе на Апенинско полуострво.

Тврђава бива обновљена и ојачана нешто пре 535. године током владавине византијског цара Јустинијана I (527-565). Том приликом је њена површина сведена највероватније само на правоугаони простор данашњег Горњег Града. Око ње се током споменског насељавања на Балканско полуо-

стрво смештају Срби. Тврђаву су у VIII веку разорили Обри, после чега је она неко време била напуштена.

Како је Бели Град постао Београд

Не зна се поуздано када су обновљени бедеми и живот у Београдској тврђави, али је извесно да је у средином IX века постојало утврђено насеље. Оно је највероватније обухватало западни угао некадашња касноантичка утврђења (простор будућег византијског Кастела и Деспотовог Града) као цитаделу утврђену каменом, док је остатак простора некадашњег касноантичког утврђења односно правоугаони простор Горњег Града био опасан земљаним бедемом са палисадом испред кога се налазио суви шанац чиме се Београдска тврђава није умногоме разликовала од већине осталих утврђења у Европи тог доба. Археолошки остатци рова пронађени су 2012. године.

Рановизантијска (касноантичка) тврђава је била грађена од белог камена који је близештао са свог уздигнутог положаја над панонском равницом, због чега су јој Срби дали назив Бели Град, односно Београд под којим се тврђава и насеље први пут помињу 16. априла 878. године у писму римског патријарха Јована VIII упућеног бугарском кану Борису (852-889).

Током векова тврђавом и градом управљају на смену Бугари, Византинци и Мађари, да би у XI веку поново дошла у руке Византијског царства после слома Самуиловог царства (1018). Пошто је град тада постао истурено гранично утврђење Византије, некадашњи касноантички бедеми су обновљени.

Мађари су покушали да заузму град 1071. године, да би 1127. године успели на кратко да заузму град, али пошто нису били у стању да град задрже порушили су утврђење и тако добијени материјал су искористили за утврђивање Земунског Града. За време владавине Манојла Комнина (1143-1180) Византинци заузимају Земун, а камен који је три деценије раније прешао Саву, враћен је и уградијен назад у Београдску тврђаву која у периоду од 1151. до 1165. године бива претворена у кастел у облику делтоида димензија око 135 m са око 60 m, смештеног на простору некадашње цитаделе.

Град 1183. или 1184. године пада у руке Мађара који владају њиме све до почетка XV века са малим прекидом од 1284. године је њиме управљао прво тзв. сремски краљ Драгутин (краљ Србије 1276 - 1282, краљ Срема 1282-1316), а потом и његов брат Милутин (1282-1321), да би га Мађари поново вратили 1319. године. Током своје владавине Милутин је простирио утврђење на запад, спутивши бедеме до Саве (тзв. Западно Подграђе). Српски цар Душан (1331-1355) и касније кнез Лазар (1371-1389) су покушали да заузму тврђаву, али без успеха.

Тврђава у доба деспота Стефана Лазаревића

Краљ капија или Западна капија. Налази се испод Победника и изграђена је на месту

старије, средњовековне капије у барокном стилу аустријске тврђаве.

Вазалним уговором који је са мађарским краљем Жигмундом (1387-1437) закључио 1403. године српски деспот Стефан Лазаревић (1389-1427) српска деспотовина је добила Београд и још неке области. Током његове управе градом, тврђава коју су Османлије 1397. године разрушиле је обновљена и значајно проширења у периоду од 1403. до 1407. године, када је обновљен кастел који је претворен у деспотов утврђени дворац (1405), после чега је обновљено западно подграђе у коме је подигнуто Ратно пристаниште. Радови на проширењу утврђења су трајали све до смрти деспота Стефана 1427. године, а у самом граду се од 1405. године налази престоница Србије која је до тада била у Крушевцу. Током Стефанове владавине у граду је обновљен:

Манојлов кастел који је претворен у деспотов утврђени дворац са првобитном кулом Небојша као донжоном (окончано 1405).

Западно пограђе које је ојачано и уз које је подигнуто Ратно пристаниште (окончано 1407) док су као потпуно нови делови тврђаве у периоду од 1407. до 1427. године подизани:

Горњи Град који је опасан системом двоструких бедема, попут ниског и задњег бедема у цариградским Теодосијевим бедемима

Део тврђаве са мостом

Доњи Град са Градским пристаништем чији је улаз чуvalа кула која је касније преузета у данашњу кулу Небојшу, чиме је површина која је опасана бедемима за нешто мање од четврт века увећана десетоструком.

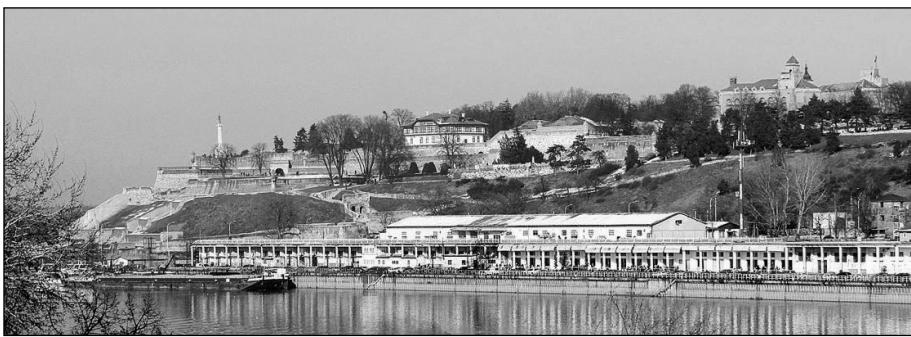
После Стефанове смрти, Београд бива враћен Мађарима који га додатно ојачавају због све веће опасности од Османлија, које су га три пута опсаделе:

1440. - прва опсада под војством Мурата II (1421-1451);

1456. - друга опсада под војством Мехмеда II Осмаја (1451-1481) који је 1453. године заузео Цариград и срушио Византију;

1521. - трећа опсада под војством Сulejmana I Величанственог (1520-1566) који заузима Београд на свом походу ка Бечу (1529) преко Мохачког поља (1526).

Током своје владавине Мађари су додавали барбикане испред главних градских капија, истурени део утврђења на истоку и

Поглед на калемегдански комплекс са супротне стране Саве

прерадили су данашњу кулу Небојша у типичну артиљеријску кулу тог доба.

Артиљеријско утврђење

Аустријанци освајају тврђаву 1688. године и почињу са опсежном обновом и прерадом из средњовековног у артиљеријско утврђење. Постоји повеља Андреју Корнару који га је већином привео крају 1696. године под Османлијама које су у међувремену повратиле град. Том приликом је током бомбардовања погођен барутни магацин смештен у Деспотовом Граду, што је изазвало велику експлозију у којој је страдао готово цео Деспотов Град. Међутим, Корнарова решења су већ тада била застарела, а због сталних борби никада нису ни у потпуности завршена.

Аустријанци заузимају 1717. године Београд и у периоду од 1723. до 1736. године Швајцарац Никола Морес фон Доксат изводи велике преправке и дрогирања тврђаве у склопу којих је планирано и подизање додатних утврђења на левим обалама Саве и Дунава која би била повезана са самим

ЗНАЧАЈНЕ ГОДИНЕ

6. или 11. - Прво утврђење од палисада и земљаних бедема

II век - Римски каструм

441. - Хуни освајају и руше утврђење пре 535. године - Јустинијан I подиже рановизантијско утврђење

VIII век - Обри руше тврђаву и она бива напуштена

Средина XII века - Манојло I Комнин обновља утврђење и подиже кастел каменим из Земунске тврђаве

1316-1319. - Милутин проширује утврђење и спушта га ка Сави (западно подграђе)

1403-1407. - Деспот Стефан проширује тврђаву

1427. - Додатна ојачања под деспотом Стефаном

права половина XV века - Мађари ојачавају утврђење

1688-1696. - Корнар претвара средњовековно у артиљеријско утврђење

око 1690. - Током Османлијског напада целокупан Деспотов Град бива дигнут експлозијом у ваздух

1717-1736. - Доксат ојачава утврђење

1739. - Доксатова ојачања бивају порушена према Београдском миру

Друга половина XVIII века - Османлије подижу утврђење као поједностављени облик Доксатових ојачања

1869. - Већи део тврђаве почиње да се претвара у Калемегдански парк

1946. - Тврђава је стављена под заштиту државе

утврђењем. Међутим, тврђава је Београдским миром из 1739. године без борбе враћена Османлијама, а Аустријанци су били приморани да поруше новоизграђене бедеме у року од три (бастиона траса око вароши) односно шест (утврђења у склопу тврђаве) месеци. По окончању тих радова град бива у јуну 1740. године предат Османлијама. Због потребе очувања својих северних граница Османска империја је морала да обнови и додатно утврди Београдску тврђаву, али је услед пошег финансијског стања у самом царству та обнова трајала преко две деценије и није унела ништа ново, већ је представљала поједностављену обнову тада већ застарелих Доксатових решења.

Београдска тврђава октобра 1789. године поново пада у аустријске руке, али већ 1791. године бива враћена Османлијама према одредбама Свиштовског мира.

Српски устаници под Карађорђем освајају тврђаву 1807. године и она остаје у саставу устничке Србије све до пропasti Првог српског устанка 1813. године. Према уговору о Османлијском напуштању Србије кнезу Михајлу Обреновићу (1839-1842, 1860-1868) 19. априла 1867. године бивају симболично предати кључеви Београдске тврђаве. Непосредно после овога утврђење губи свој војни карактер, а од 1869. године цео простор некадашње тврђаве и њене околине почиње да се претвара у Калемегдански парк.

Простор тврђаве је страдао током бомбардовања за време Првог светског рата и том приликом су уништене скоро све зграде у њеној унутрашњости, а сами бедеми су претрпели тешка оштећења. Током Другог светског рата у склопу тврђаве су биле стационирane немачке окупационе снаге, да би се после ослобођења Београда 20. октобра 1944. године у њу сместиле трупе ЈНА, које су је напустиле 1946. године, када је цео простор тврђаве и парка стављен под заштиту државе.

Београдска тврђава данас

Београдска тврђава данас представља претежно типично артиљеријско утврђење, попут Петроварадина, али су у њој видљиви остаци и претходних епоха. Та разлика се најбоље види у материјалу градње:

Бели делови представљају византијски и каснији српски односно средњовековни слој градње по коме је и цео град добио назив.

Црвени делови представљају аустријски и османски односно артиљеријски слој градње.

Тврђава је данас власништво државе Србије и под њеном је заштитом, а директну управу над њом има ЈП „Београдска тврђава“. Она је стално отворена за посетиоце, а у њеном склопу се налазе:

ГОДИНЕ БОРБИ И СМЕНА ВЛАСТИ

- 441. - Хуни освајају и руше утврђење
- 471. - Теодорик освајају утврђење
- 489. - Остроготи напуштају град
- VIII век - Обри руше тврђаву и она бива напуштена
- 1112. - Мађари освајају и руше тврђаву, а материјал утврђења у Земунски Град
- 1183-1184. - Мађари заузимају утврђење
- 1284. - Драгутин добија Београд на управу
- 1316. - По Драгутиновој смрти Милутин освајају тврђаву
- 1319. - Мађари враћају утврђење
- 1403. - Стефан Лазаревић добија Београд на управу
- 1427. - После смрти деспота Стефана утврђење је враћено Мађарима
- 1440. - Прва Османлијска опсада града под Муратом II
- 1456. - Друга Османлијска опсада града под Мехмедом II
- 1521. - Османлије под Сулејманом I величанственим освајају град
- 1688. - Аустријанци заузимају тврђаву око 1690. - Османлије освајају утврђење
- 1717. - Аустријанци заузимају утврђење
- 1739. - Београдским миром је тврђава враћена Османлијама, а Доксатова пропширења уништена
- 1789. - Аустријанци освајају утврђење
- 1791. - Свиштовским миром је тврђава враћена Османлијама
- 1807. - Српски устаници ослобађају тврђаву
- 1813. - Османлије преузимају утврђење после слома Првог српског устанка
- 1867. - Османлије предају Србима тврђаву и напуштају Србију
- 1914-1918. - Тврђава услед бомбардовања бива тешко оштећена током Првог светског рата
- Права половина XX века - Последња стапала мирнодопска војна постава напушта тврђаву
- 1941-1944. - Немачке окупационе трупе су стационирane у тврђави
- 1944-1946. - ЈНА држи своје јединице у склопу утврђења

У склопу тврђаве се стално изводе како мала археолошка истраживања, тако и конзерваторски и реконструкциони радови.

Трагови римског кастраума могу се данас у траговима видети у основи северног и западног бедема Горњег Града и чине их велики правилни теснаци.

Најочуванији део некадашњег Деспотовог Београда представља североисточни део Горњег Града који чини:

Деспотова капија са кулом поред које се могу видети остатци система два бедема који је опасивао Горњи Град

Поред тога значајни остатак представља и цео источни бедем Горњег и Доњег Града са остатцима Источне капије Доњег Града, као и северни бедем Горњег Града.

Недалеко од Дејфтердареве капије се могу видети темељи улазне куле и бедема Деспотовог Града са стубовима носачима моста којим се некада улазило у њега. На падини између северног бедема Горњег Града и платоа Малог Града простиру се остатци митрополијског двора у оквиру кога се налазила и црква посвећена Успењу Богородице у којој су биле смештене мошти Свете Петке.

ПИШЕ: мр сц.
др Часлав
Антић

Бенигна хиперплазија простате ЛЕКОВИ ИЛИ ОПЕРАЦИЈА

Ако терапија лековима не даје добре резултате препоручује се хируршка смањење увећане prostate. За овај вид интервенције има више метода, а која је опција најбоља одредиће лекар специјалиста.

Простата је мала жлезда величине ораха и део је репродуктивног мушких система. Има улогу у стварању семене течности која преноси сперму из тестиса кроз пенис, приликом ејакуације. Смештена је тако да окружује део уретре (мокраћног канала).

Простата има тенденцију да се током процеса старења увећава, што за последицу има стискање мокраћног канала и проблеме у мокрењу. Овај проблем ретко се јавља код мушкараца у тридесетим или четрдесетим годинама. Старењем се повећава ризик за развој проблема prostate. Најчешће се дешава упала prostate (простатитис), добројудно увећање prostate (бенигна хиперплазија prostate) и рак (канцер prostate). Значи увећање prostate може бити бенигно, али и инфекције или тумори могу довести до увећања prostate, па је веома важно обратити се лекару – урологу, а не лекару било које друге специјалности. То посебно важи ако се примети неки од следећих симптома: учестало мокрење у току дана, недовољна потреба за мокрењем (немогућност да задржи мокраћу), слабији млаз урина, осећај пецкања током мокрења, често устајање током ноћи да би се мокрило.

Бенигна хиперплазија prostate означава увећање prostate. Реч бенигна значи да није упитању рак prostate, а реч хиперплазија означава необичајен, неправилан раст ћелија. Као последица таквог раста ћелија prostate постаје увећана. Код мушкараца у двадесетим годинама prostate је величине просечног ораха, у четрдесетим – величине кајсије, а у шездесетим може бити и величине лимуна. Увећање prostate доводи до притиска на мокраћни канал и бешику, што доводи до смањеног протока урина. Бенигна хиперплазија није повезана са канцером и не повећава ризик за развој канцера (мишљење већине научника), али симптоми бенигне хиперплазије и рака prostate могу бити исти, па тако бенигна хиперплазија може замаскирати присуство рака. На то чи-

Проблеми са prostateм најчешће настају после педесете године живота

њеници се заснива и успех у спречавању и лечењу компликација, јер рано откривање проблема при појави првих још благих симптома су кључ успеха.

Симптоми: Проблем са започињањем пражњења бешике и уместо нормалног

млаза више личи на капљање урина, чест ногон за мокрењем посебно ноћи; осећај да мокраћна бешика није скроз испражњена; снажна али изненадна потреба за мокрењем; слаб или спор млаз, све спорији, тако да на крају покваси ципеле; непрекидан млаз током мокрења (млаз се зауставља па поново крене); напрезање да се започне мокрење. Посебно карактеристични болови не постоје, осим наведеног пецкања при мокрењу и узнемирајућег тиштења у пределу препона.

Лечење ове болести зависи од јачине симптома а на располагању су лекови и хирургија, те помоћна средства у виду додатка у исхрани. У лечењу бенигне хиперплазије се користе две класе лекова: алфа блокатори (делују тако што опуштају глатке мишиће prostate и мокраћне бешике, па тако олакшавају проток урина и мокрење) лекови из групе инхибитори алфа-редуктазе (заустављају производњу хормона дехидротестостерона, која учествују у повећању prostate). У одређеним случајевима може се користити и комбинована терапија из обе поменуте групе (то само код веома великог увећања prostate).

Ако терапија лековима не даје добре резултате препоручује се хируршка смањење увећане prostate. За овај вид интервенције има више метода, а која је опција најбоља одредиће лекар специјалиста. У третману су и додаци у исхрани који помажу у лечењу, делујући на неке симптоме, па тако помажу у побољшању проточности урина.

Промене у понашању су веома корисне код мушкараца са увећаним prostatem.

Саветује се избегавање узимања течности неколико сати спавања нарочито алкохола и течности богатих кофеином. Саветује се тзв. двоструко пражњење бешике, а то значи да се испразни бешика, сачека неколико минута и поново покуша да се испразни, при чему треба избегавати напрезање. Значајно је да се бешика редовно празни, да се не трпи и одлаже мокрење. Веома је важно пратити симптоме и на време приступити лечењу, како би се избегле компликације и омогућио бољи квалитет живота и у старијим годинама.

**SLUŠNI APARATI
NA LEKARSKI RECEPT
POSEBNE POGODNOSTI ZA
VOJNE PENZIONERE !**

- VRHUNSKA AMERIČKA TEHNOLOGIJA
- NEVIDLJIVI SLUŠNI APARATI
- PRODAJA NA RATE

BEOGRAD, Sazonova 18a
011/2435-924

NOVI SAD, Vase Pelagića 4
021/425-370

WWW.SLUSNIAPARATIZONEX.RS

Из рада Удружења војних пензионера Подгорице

ПРИПРЕМЕ ЗА ИЗБОРЕ

УПодгорици је недавно одржана сједница Градског одбора Удружења војних пензионера Подгориоце. На дневном реду прегршт питања: упознавање са закључцима сједнице годишње Скупштине УВПС ЦГ, усвајање Програма рада за текућу годину, припрема за одржавање сједнице изборне Скупштине и разматрање пристиглих пријава за социјалну помоћ.

Сједници је отворио пресједник Желько Вукић, предложио дневни ред, а затим саопштио имена лица пријављених за новчану помоћ. Представници из мјесних организација такође су дали своје мишљење коме је неопходна социјала коју је обезједило Министарство одбране.

Радивоје Здравковић предложио је свеобухватан Програм рада за текућу годину, који је и усвојен.

Здравствено осигурање дела војних пензионера

ОБЕЋАЊЕ НЕ ЛИЈЕЧИ

Уратовима, посебно у грађанским, највеће жртве су официри и њихове породице. Тада долази до страдања, пресељења, развода бракова, напуштања најмилijих.

Нешто слично додгило се и нама деведесетих година, када су официри и бројне породице напустиле своје домове и повлачиле се заједно са војском.

Године 2006, Црна Гора напушта СРЈ и постаје самостална држава. Официри опет се нађоше на муци. Активни су бирали; неки из Црне Горе одошли у Србију док други из Србије у Црну Гору и наставише службу.

Војним пензионерима понудише да бирају, дали ће пензију примати из Србије или из Црне Горе. И би тако.

У више међусобно потписаних државних споразума Србије и Црне Горе, нашао се и споразум о здравственом осигурању, тако да пензионери који живе у једној држави а примају пензију из

јен а затим одмах прешао на следеће питање: Припрема за сједницу изборну Скупштину и предложио да се Скупштина одржи у мјесецу мају, а са припремом отпочети одмах и извршити квалиитетан избор пензионера за Градски одбор и делегате за изборну Скупштину Удружења.

Мало дуже дискусије односиле су се на питања појединача: да ли је на видику коначно решење по тужбама за исплату разлике заосталих пензија, болно питање – стамбена проблематика и додјела социјалне помоћи породицама у зони сиромаштва.

На крају је донето неколико закључака: пријем за другарице поводом Дана жена, организација друштске вечери, такмичење ветерана у Никишићу и 24. марта полагање вијенца у даниловградској касарни „Милован Шарановић“, на споменик погинулим борцима у агресији НАТО-а.

Р. Здравковић

друге имају право на здравствено осигурање. Али неко ипак у споразуму написа „Осим војних пензионера“.

Војни пензионери из Црне Горе који живе или се преселе у Србију, здравствено су забринuti јер имају цивилне здравствене књижице и уведени су у здравствени систем Црне Горе.

Војни пензионери, њих 38 са породицама, који живе у Црној Гори, а примају пензије из Србије, немају здравствено осигурање већ прегледе и све остало плаћају готовински.

Више пута је покретано ово питање али оста до данас неријешено.

Ових дана поново захтјеви војних пензионера из Херцег Новог, Тивта, Бара и Подгорице да се у њихово име поново огласимо и затражимо да се ово питање већ једном ријеши.

Половином 2016. године министри Александар Вулин и Зорица Ковачевић расправљали су о овом питању и обећали да ће ријешити. Обећаше! Они одошле на друге положаје, обећање остали оно не лијечи.

Молимо у име обесправљених КВП да органи Удружења војних пензионера Србије и Фонд СОВО покрену ово питање и коначно овим лјудима обезбиједе здравствено збрињавање на исти начин како је то ријешено за цивилне пензионере.

Радивоје Здравковић

Боривоје Оровић, са пуно емоција и сузом пише о рањеном Косову. Лабуд Лончар, пјесник дубине све је то изразио кроз љубавну поезију, а Рајка Мартиновић само о величанственој љубави којом душу храни. Александар Јовановић све је рекао у краткој биографији, „бивши официр, бивше војске, бивше државе и овдашњи Н. Александар“. Радован Бецић пуно је рекао путем афоризама а Миливоје Ратковић кроз пјесму Живот је кратак. Придружио им се и Радивоје Здравковић. Он само о пушци, топу, тузи и војничким патњама, којима лијечи ратне ожилјке. Зборник се наставља умјетничком душом киста и длијета Драгиће Шљивић и Мојсија Јањушевића.

На крају фотографије Добрислава Бајовића, Лабуда Лончара, Павла Бандовића и Србољуба Влашковића, побједника на међународном конкурсу војних пензионера Европе и Азије у Москви 2017. године. Они су добитници вриједних признања за најбољу фотографију на конкурсу.

Зборник радова војних пензионера чува традицију, углед, професију и њихов честан однос у миру и рату према домовини и свом народу.

Р. 3.

Невоље са администрацијом

БАШТА ИПАК НИЈЕ ДЕО СТАНА

После 26 година коначно сам добио стан на Бежанијској Коси. Примио сам кључеве, потписао записник и све било у реду да после неког времена нисмо позвани да потпишемо уговор. Створио се ред, представница Војнограђевинске дирекције донела уговоре, а људи потписују не читајући садржину уговора јер за то нема времена. Дошао је ред и на мене и прочитах прву страницу и видим да стан има 103,23 метара квадратних. Корисне површине 69, 17 и 34,06 метара терасе. Стављам примедбу службеници да мој стан има само 78 метара квадратних метара (са терасом и лојлом). Нисам потписао уговор, а од тада је прошло годину дана. Рачуне закупа редовно плаћам.

Више пута сам ишао у Војнограђевинску дирекцију Београд да решим то питање и писмено им се обраћао, али све је било без резултата. Они и даље инсистирају на томе да отворена површина, то јест башта од 26 квадратних метара се урачуна у површину стана и да приликом откупа један метар баште, односно дворишта се плаћа као један метар стамбене површине. Тако се додатило да је мој стан за откуп скупљи од комије изнад мог стана који има трособан стан од 83 метара квадратних.

Мој стан у приземљу није довршено обезбеђен, нема решетке на прозорима, врати на тераси и тераса – незаштићени. Те две баште – дворишта, ограђене, непокривене, под земљом и плочама и ниже од равнине околног земљишта. У њима се задржава вода, баца се отпад, са виших спратова. Свако може дастане на те површине.

Најзад такав простор ми није потребан, само ми ствара проблеме, поготово што је већи од две собе.

Писао сам три представке Министарству одбране. Одговора нема. Не знам како да решим проблем.

Момчило Ђурић

Зборник војних ветерана

КЊИГА ЗА СВАКОГА

Да војни пензионери – ветерани нијесу само мајстори пушке и топа већ и мајстори пера, киста и длета показао је зборник војних пензионера Црне Горе који је ових дана изашао из штампе.

Идеја је потекла од књижевника Павла Бандовића. Убрзо се јавило дадесетак другова који су понудили своје радове. Било је разних од оних из младих дана, где су словом оставили траг академских дана, лијепог службовања широм Југославије, али и бројних ратних догађаја иако још није вријеме да се пише о томе.

У зборнику на око 170 страна има за свакога по нешто да се прочита, сазна и забави.

Књижевник Слободан Вучинић пише о љубави, патриотизму и носталгији за старом кућом.

Павле Бандовић о херцеговачком кршу по коме је ратовао и записивао на колjenу о љепоти херцеговачког стијења.

Интерно гласило
војних ветерана

ИЗДАВАЧ
Удружење војних пензионера Србије Београд,
Браће Југовића 19

ЗА ИЗДАВАЧА
Љубомир Драгањац

Година XVI. Број 168. Фебруар, 2018.

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
Звонимир Пешић

ЛИКОВНО-ГРАФИЧКИ УРЕДНИК
Милен Чуљић

СТАЛНИ САРАДНИЦИ
Др Часлав Антић мр Александар
Симоновски, мр Милан Шумоња,
Будимир М. Попадић, Душан Старчевић,
Влада Ристић

ДОПИСНИЦИ

Предраг Добић (Сремска Митровица),
Радивоје Здравковић, (Подгорица),
Будимир М. Попадић (Нови Сад),
мр Александар Симоновски (Крушевача),
Стеван Стојановић (Шабац),
Драган Дабетић (Зајечар)

ФОТОГРАФИЈЕ У БРОЈУ
Будимир М. Попадић М. Чуљић,
дописници и сарадници

УНОС ТЕКСТОВА
Редакција

Лист излази месечно.
Тираж 3. 000 примерака
Телефон-факс: 011/322-8076

ШТАМПА
Пан-пласт, Београд

Адреса, Београд, Браће Југовића 19

Ел. пошта: uvps.veteran@gmail.com
Сајт Удружења <http://www.uvps.rs/>

ISSN 1452-3809

9 771 452 380002

ЦИП –
Каталогизација у
публикацији Народна библиотека
Србије Војни ветеран ИССН
1452-3809

Адвокатске услуге за КВП

БЕСПЛАТНИ САВЕТИ И ПОВОЉНИЈЕ ОСТАЛЕ УСЛУГЕ

На основу уговора о пословној сарадњи закљученог са УВПС, адвокати:

***Ивана Ц. ЈОВАНОВИЋ**, из Београда, ул. Балканска бр. 18, локал 93 (ТЦ „Иванијум“), тел. 011/2644384 и 064/1735395; Клијенте прима: уторком: од 17.00-19.00 часова;

***Љиљана ЈАКОВЉЕВИЋ**, из Београда, ул. Чубурска бр.2, Занатски центар „Пејтон“, тел. 011/2446977 и 064/1427122; Клијенте прима понедељком, средом и четвртком: зими од 17.00 - 19.00 а лети од 18.00 -19.30;

***Гордана БУЧЕВАЦ СТЕФАНОВИЋ**, из Шапца, ул. Патријарха Павла бр. 10, тел. 015/314307 и 064/2328165; Клијенте прима: четвртком од 18.00 - 19.00 часова

***ВЕСОВИЋ Н. МИРЈАНА** у Београду, Ул.Шуматовачка бр. 149, суботом од 11-15 часова и у Крагујевцу – Ул.Светозара Марковића бр. 19, средом од 15-18 часова. За потребе војних пензионера ови адвокати обављају следеће правне послове: давање бесплатне правне савете и пружање све остале адвокатске услуге уз начину да важеју адвокатској тарифи умањеној за 20 одсто (адвокати Љиљана Јаковљевић и Гордана Бучевац Стефановић), односно 30 одсто (адвокат Ивана Јовановић). Редослед адвоката дат је по редоследу склапања уговора.

***ЉИЉАНА ЈАКОВЧЕВИЋ**, улица Милића Ракића бр. 4 и **СЛАВИЦА ЈАЊИЋ**, Качићева 53/а, Београд, сваког понедељка и среде од 17 до 18 часова и по заказивању у Улици Чубурска бр. 8 (до градића Пејтона), као и на телефоне 011/2892-595, 064/8586-510 и 069/1624-244.

УСЛУГЕ ВЕЗАЊЕ ЗА САХРАНУ ПРЕКО УДРУЖЕЊА

Уколико користите услуге у вези сахране преко Удружења војних пензионера Србије требало би да знате да услуге могу користити чланови УВПС, чланови њихових породица, као и сви остали војни осигураници.

Преко Удружења могу се добити комплетне услуге везане за сахрану:

- организација и заказивање термина за сахрану или кремацију,
- упис у матичну књигу умрлих,
- спроводница за пренос покојника,
- штампање посмртних плаката,
- продаја погребне опреме,
- превоз покојника,
- организација војних почести,
- помоћ око сређивања докумената пре и после сахране ради регулисања права чланова породице после смрти војног осигураника,
- бесплатан долазак у стан породице преминулог ради договора.

Све додатне информације могу се добити у месним и општинским организацијама УВПС, или директно на тел. 011/8333-142 и 011/6161-769; 064/1660-423 и 011/3181-812.

ПЕНЗИОНЕРСКО ЂОШЕ

Корени зла се добро развијају и без заливања.

Спасава своју кожу преко туђих леђа!

Многи надувају ствари.
Штета што не раде у фабрици – стакла!

Искушење функционера: да ли да буде поштен или да остане на власти?

Ковница новца мирује.
Моја куповна моћ такође.

Смањили смо шкарт.
Утрапили смо грађанима ту робу.

Душан Старчевић

ВЕОМА ПОВОЉНЕ СТОМАТОЛОШКЕ УСЛУГЕ ЗА ВОЈНЕ ПЕНЗИОНЕРЕ

У склопу сарадње са УВПС, Стоматолошка ординација „Президент М“, Звездара, Михаила Булгакова (бивша Душана Петровића Шанета) 46, са тимом искусних стручњака, војним пензионерима нуди бројне погодности:

Део услуга бесплатно – стоматолошки преглед, консултација и стручно мишљење,

Остале стоматолошке услуге (протезе, пломбе, надogradње и друго), уз значајне финансијске погодности – плаћање на рате или са попустом, у зависности од врсте услуге.

Доказани тим стручњака нуди све стоматолошке услуге брзо, квалитетно и повољно.

Телефони за контакт и информације: 011/342-7481, 063/214-800, 064/135-1487.